

Pbàrɔmà

tò Pɔlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pɔlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka Kòritò tó kigò ð ndì ndí, Àkayà tó p̀bìrì ò rórò, mbèmbè imbò kumì dónà àrùbhù nà atɔ údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidò rórò. Rómà tó kigò ní inzá kàpè àrà àhù ònà angyi kigò (15.22-24).

Ndi kigò ð pbàkrístò nóongónà 'undu dhèdhèrò idza ð (16.5,10-11,14-15). Ní Pɔlò andí yàrí bhàruwà kórò ì pbàkrístò tò. Ka k̀rè nga Pèndèkòtè-idhò ð ì nùgèrè 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì rungbe ndí kànísá Rómà, ndirò ngàtsi ní yà Pɔlò ùtì ɔvɔya Pbàrɔmà 16 ò ale nzínzi ð atdídhená ale rungbe ndi ka.

Wemberè tí Yèsù na'ù Rómà tó kigò ð ale nzínzi ð, ábhò ale ní Pbàyàhúdì. Pbéù, Pɔlò rí pbìndà bhàruwà àndí rò, ndi Yèsù ná'ù inzi ní pbàyàhúdì-bvu náasè ndi atdíð Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-bvu dónà.

Kándí yàrí bhàruwà ìbhù dhu-okú dò rò: (1) Kàgàwà arí kórò ale yà Yèsù Krístò ná'ù nígù ní kàbhà ádrùngbànga tó ɔbi tó Ídzi Màkürù núdhè ndi ndí dhu (1.16-17), (2) Rómà tó kigò ò ndi ndàrà ní pbìndà abhi nóvɔ ndi ndí kigò ð bhà tó dhu (15.22-29), (3) ndirò, Spàniyà tó p̀bìrì ò ndi ndàrà ní pbìndà abhi tó kà rí mùdzùnà ònzi abádhí-fó dhu (15.24).

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-17).
- Kàgàwà arí ìndrù ðzè obhónángatále tí a'uta-otù ð dhu (1.18-4.25).
- Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí núwu wà mùkrístò pbìndà ìpìrɔnga-ayí, yà nzérenga ì òbi nà kà-dò ní ðfò ð rò. Ndirò, mùkrístò mà ràdù òko màrùngà ð Kàgàwà mànà Yèsù Krístò ndi ndá'ù dhu-otù-ð, kà ràdù ì ìpìrɔnga-ɔwátá nà (5-8).
- Kàgàwà udhé ndi ndɔnzi tí pbìndà ale Pbàìsràyélí tò, ndirò ìnzí ní Pbàyàhúdì tó dhu (9-11).
- Kàgàwà bhà ale àkànà 'ònzì ìnzì ì ì ìngyè ró rò dhu (12-15).
- Bhàruwà ríku dónà rò ovita (16).

Pɔlò rí Rómà tó kigò ð pbàkrístò nóvì dhu

(Tit 1.1-4)

1 ¹Ima Pɔlò, Yèsù Krístò bhà ìnɔ-akpà ní ndi yàrí bhàruwà ma màndí. Kàgàwà ánzi ma mí'ì Yèsù bhà uvitatále tí, ndàdù mɔpì ndíni ma

muno tí pbìndà Ídzi Màkürù indrù tò.

²Ndi Ídzi Màkürù tò làká kákò angyangyi pbìndà pbànábí-otù ò Ìlílá-Andítá ò^a. ³Ndi Màkürù rǒte dóná ale ní kà t'Ídhùnà, yà ádrùngbǎ kamà Dàwudi-dhú nzínzi ò ka kugu indrù tò òfò ò ale. ⁴Ndirò, Ìlílá-Alafí nùtè ka ádrùngbǎnga tò òbi nyú nà Kàgàwà t'Ídhùnà tí, yà kǎngbè ndì òve-bvù rò dhu-otù ò. Ndi kà t'Ídhùnà ní àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò. ⁵Ndi Krístò-otù ò, mà mǎbà Kàgàwà bhà ídzìnga mǎí uvitatále tí, ndíní mà mabhù tí kǒvò kilè, yà mà mí kóró pbìrì ò ale ùnda rà'ù ka, ràdù kifú dhu-otù ò. ⁶Nyí mà átò, nyí ní i ale nzínzi ò ale, yà Kàgàwà únzi nyí ndíní nyí nyí'í tí Yèsù Krístò bhà ale tí rò.

⁷Ma màndí dhu fùkù kóró yà atdíð Kàgàwà ózè nyí, nyǎdù ìí Rómà tò kigò ò rò. Kǎnzi nyí nyí'í pbìndà ale tí. Ní ndi àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'àdù nyǎbhu nyòkò màrùngà ò.

Pòlò òzè ndàrà Rómà ò *pbàkrístò-ngbò àla dhu

(Róm 15.23-32; 1TÈ 1.1-3; 3.7-13)

⁸Wemberè tí, mà màbhu òtsò pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò kóró, Yèsù Krístò-òvò rǒ, fùkú a'uta tò màkürù nùndò ndì yà adzi ò kóró ngari ònǎ nídhuní. ⁹Ndi Kàgàwà, yà mà marí kàsùna ònzi kóró afídu nà kà t'Ídhùnà bhà Ídzi Màkürù t'únòta-otù ò ale, ní ndi yàrí dhu tò ngàmbì: mà marí nyíre bìlìnganà, ¹⁰kóró kàsùmì ò mà mí mitsò rò. Mà mí mitsò, Kàgàwà òzè ní, kà rǎngbe otu idù marà àhu bvùkù inzà òtrò idho ò. ¹¹Obhó tí, atdyúdu rǎí atdíð mala ngbòku, ndíní mà mabhù tí Ìlílá-Alafí bhà rò rǎrà perè fùkù, nyǎdù òbi òtsi fùkú a'uta ò. ¹²Kà-tì ní, bvùkù mà marà àhu rò, mà mí afíku àbhù ròtsi òbi pbàkà a'uta ní, ndíní nyí nyadù tí afídu àbhu ròtsi òbi átò fùkú a'uta ní.

Ídzi Màkürù ní Kàgàwà arí indrù ìgù ní òbi dhu

¹³Ábanǎnzó, mà mòzè nyùni dhu: ibí-gùna nyú mà rúbhì dhu ùdhe rǒ marà fùrábvù, ndíní pbàkà kasu nòvòdhi tí itse abho nzínziku ò, àdhàdhì kòdhì ka ngùkpà ìnzì ní Pbàyàhúdì nzínzi ò dhu bhèyi. Pbétù rǎrà àhu kòmbí nga ò, mà màdù tsùdu ùtò rǎ dhu nábà. ¹⁴Obhó tí, dhu àkǎ marà kóró ale-tidò-bvù: mà màkǎ marà yà inga nùni ale-bvù ndirò inzà inga nùni ale-bvù, dhu nòzù ale-bvù ndirò inzà dhu nòzù ale-bvù. ¹⁵Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, atdyúdu rǎí atdíð muno Ìdzi Màkürù átò fùkù Rómà tò kigò ò nyí nyí'í rò. ¹⁶Obhó tí, nyèdu rǎ nzi ìwà Ídzi Màkürù-okú dò rò. Ka ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tò òbi, yà Kàgàwà arí kóró ale Yèsù Krístò ná'ù nígù ní, ròpè ndì Pbàyàhúdì rǒ rò, ràrà àhu ìnzì ní Pbàyàhúdì ò. ¹⁷Obhó tí, wò ndi Ídzi Màkürù ní ndi arí Kàgàwà rǎ indrù

^a 1.2 Ìsa 52.7; 61.1-3

òzè obhónángatále tí nyìkpóna ð òná otu itè. Ndi obhónánga nábà ka karí a'uta-otù ð tí. Ndirò, ka kádù kàbà òná ngàtsi otu ríí mbá. Àdhàdhì yà Andítá náarúnóna dhu bhèyi: « *Obhónángatále tí Kàgàwà òzè pbìndà a'uta-otù ð ale rādù ípìrōnga nábà^b. »

Ìndrù ní nzéreatále dhu

(Zàb 81.12-13; Ìsa 44.9-20; Êfe 4.17-19; 1Pé 4.3-5)

18 Òrù-akpà ò rò Kàgàwà rí dhu itè ndi raríí nàwí nà ndi nódhò ale, yà nzérea ònzi arí rō. I ale ní yà obhóna tó otu-tsù ùtò arí fiyó nzérea ní ale. 19 Obhó tí, Kàgàwà dō ka kádù ùninà dhu ríí kpangba abádhí tò, Kàgàwà nyú ndítírò nítè ka kpangba abádhí tò dhu-okú dō rò. 20 Obhó tí, ìmbà dhu ríí ìnzí ka karí Kàgàwà-wòyó àlǎ yà adzi kǎnzina rò dhu mǎtí, ní kàbhà dhòdhóhóngà tó ádrùngbǎnga tó òbi mà, Kàgàwà tí kǎríí dhu itè rí dhu màná, náarí 'àlǎ kpangba yà kǎnzi dhu-otù ð. Ní ndi dhu-okú dō rò, abádhí rādù 'ùgyè okúna dō rò dhu ríí ìmbà ìnzá ì ifu ka rò. 21 Obhó tí, iwà ì ùni Kàgàwà rórò, abádhí arí nzi kifú Kàgàwà ifú ka kàmbènà dhu bhèyi, ndirò abádhí arí nzi òtsò nábhù kà tò òtsò àkànà kabhu Kàgàwà tò dhu bhèyi. Pbétù, abádhí àdù òngo àkyǎkyè ale tí fiyó irèta ð, ndirò abádhí-afí yà ìnzí rí dhu àlǎ nádù àdi ìndò ð. 22 Yà ì í 'òzè dhu-ōnga t'òvòtatále tí rò, abádhí àdù òngo ìmbà tǐya nà ale tí. 23 Ádrùngbǎnga tó awáwù nà aríí Kàgàwà, yà dhòdhóhónganà arádi ale núlǎ ì àmbènà rò, abádhí arí yà òvè rādù òvè ale tó ófò ð ka kòbhòlò dhu mà, àrè mà, ififó pfōya nà ìzǎ mà, òya dō arí 'àdha ìzǎ màná-wòyó núle.

24 Ndi dhu-okú dō rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí ràmbe afíya ózè nzérea dhu ònzi dō, ndi dhu rādù àmbe ngbōya ìti dō ale-nyì ríwù ní ófò ð. 25 Abádhí arí Kàgàwà bhà obhóna núwù títò ní, 'àdù àmbe Kàgàwà anzi dhu ùle dō 'àdù kasu ònzi fiyó, i dhu nanzí Kàgàwà ùlǎ ì àmbènà rò. Ilèta àkǎ kabhu ndi Kàgàwà tò tí dhòdhóhónganà! Àminà.

26 Ndi dhu-okú dō rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí rònzí yà abádhí-afí ózè 'ònzí ale-nyì ríwù ní dhu. Abádhí tó vèbhále mà núgèrè fiyó kpabhále màná ì àmbènà ònzina dhu, 'ùwù ìnzí arí 'ònzi dhu-tidò ní, 'àmbe òdhò dō ì nà nzínziya ð vèbhále tírò. 27 Ndi dhu bhèyi tí, kpabhále mà núgèrè kpatsibhále mà tsibhále màná arónzina nzínziya ð dhu, 'àdù àmbe atdyúya òhò dō nzínziya ð kpabhále tírò. Abádhí arí ale-nyì ríwù ní dhu ònzi nzínziya ð, ndi dhu rādù abádhí àbhu ràbà fiyó uwítá nà àkǎ mùkìmbà nyuyatsi.

28 Ndi dhu bhèyi ní ndi, wò abádhí úvò ì ìnzí ì ifu tí Kàgàwà dhu-otù ð, Kàgàwà úbhà abádhí ròngò ìmbà tǐya nà fiyó irèta-owù ùngu, ndíí abádhí ònzi tí ìnzá àkànà ì rònzí dhu. 29 Abádhí ùlè ùlè tí kóró nzérea-tidò mà,

^b 1.17 Hàb 2.4

nzére dhu-tidò mà, òdhíya-fó ríí dhu dǒ ì í affiya ùlí dhu mà, òrù mà, adha mà, abvo t'òkyeta mà, anya t'ònzita mà, utrátá mà, akye ì í dhu ònzi dhu mà, udhútá mà nǎ. ³⁰ Abádhí ní títò ùno arí ìndrú dǒ ale, Kàgàwà rǒ òmvú, ìnzí arí ìndrú ìfú ale, ìdzí arí ìtírò ale, ndirò 'òyò arí ale. Abádhí ní nyìkpóya úbho nzére dhu t'ònzita rǒ ale, ndirò ìnzí arí ì nódhì ale-tsù dhu ìri ale. ³¹ Abádhí rǐ mbà inga t'írèta tó ale-afí nà, abádhí rǐ mbà yà ì òkò fíndá làkà dhu t'ònzita tó ale-afí nà, abádhí rǐ mbà àzè tó ale-afí nà, ndirò abádhí rǐ mbà izu àbà ka kí ìndrú dǒ nǎ ale-afí nà. ³² Iwà màtí ì ùni dhu, Kàgàwà bhà obhónánga tó uyátá rarátina, kǒkò dhu-tidò ònzi arí ale rākà 'ùve ùvè tí rǒrò, abádhí arí ì dhu-tidò ònzi, 'àdù ì dhu-tidò ònzi rí ale rǒnzina dhu à'ù à'ú tí.

Kàgàwà arí ìndrú-ànyà ùno obhónánga dǒ dhu

(Ovt 12.13-14; Màt 7.1-5; Kas 10.34-35; Ròm 14.10-12)

2 ¹ Ní inyi, yà nyi nyíli nyi nyongò kǒkò nzére dhu-tidò nònzì ngǔkpà ale-ànyà ùnò rò, nyi nyí mbà nyi nyádù nyugyè okúna dò rò dhu nà, ìmbà nyi nyí àdhi pbá ale màtí. Obhó tí, nyi nyarí ngǔkpà ale-ànyà ùno, pbétù nyadù ì ale ònzi dhu-tidò kèlè nónzì. Ní ngǎtsi ale-ànyà ùno nyi nyí rò, nyi nyòtdì wà ànyànu nyitírò. ² Àlè kùni wà dhu Kàgàwà rarí anya ìtdì kǒkò dhu-tidò nònzì ale-dǒ obhónánga dǒ. ³ Ní inyi, wò ngǔkpà ale-dǒ nyi nyarí anya ìtdì yà átò nyi nyarónzina dhu-tidò dǒ rò, nyi nyàrè tí nga obhó nyú ùwa nyi rǎrǐ nyuwa Kàgàwà rǐ anya òtdì dùnú dhu ò rò? ⁴ Nyi nyàla tí Kàgàwà bhà ídzinga tó ábhónánga mà, kǎrí dhu-dzi òndù dhu mà, ádzí afína nà kǎrǐ dhu mà nà dhu ìmbà tǐya nà dhu tí? Nyi nyàni tí nzá dhu kàbhà ídzinga rǎrǐ ìnè ndàbhu nyi nyugèrè nyi, nyubhà pbùkù nzérenga? ⁵ Pbétù, inyi ní afína aró'ò odú ale, ndirò ìnzí arí afína ná'ù ndugèrè ndùbhà pbìndà nzérenga ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyìdha wà Kàgàwà bhà ábhò nàwí dùnù, kà rǐ ndi pbìndà nàwí mà pbìndà obhónánga tó anya t'únòta mà nà ìtè òná idho tò. ⁶ Ndi nínganí, kùbhòya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale bhà kasu-bvu nyú rǒ. ⁷ Kàgàwà abhùya dhòdhòdhónánga tó ípìrónánga yà ídzinga t'ònzita tò ì ádzi ì dhu-otù ò arí ilèta mà, ifuta mà, dhòdhòdhónánga tó ípìrónánga mà nà òne ale tò. ⁸ Pbétù, kítèya ìnzá idhèna ìka ndì dhu mà pbìndà ádrùngbà nàwí mà nà kǎkà afíya òzè dhu kèlè ònzi arí ale tò kóró. Í ale ní kǎkà kàbhà obhónánga àgò arí 'àdù 'ùbhà nzérenga-òbì ròsè dòya nǎ ale. ⁹ Í ale kóró yà nzére dhu ònzi arí, náabáya àpbè mà ádrùngbà izu mà nà: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidǒ adùya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹⁰ Pbétù, ìdzi dhu ònzi arí ale kóró náabáya ilèta mà, ifuta mà màrùngà mà nà: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidǒ adùya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà arí nzí ìndrú-ònga òvò.

¹² Kóró ìnzí ní Pbàyàhúdí, kǎkà ìnzá ì ùni Músà bhà Uyátá rǒrò arí nzérenga ònzi ale, núuvèya ìnzá Kàgàwà ìtdì ànyàya ndi Uyátá nǎ rǒrò.

Pbétù, kóró Pbàyàhúdí, kàkà iwà ì ùni ka rórò arí nzérenga ònzi ale, nányà Kàgàwà itdìya òbi nyú nà ndi Úyátá nǐ. ¹³Obhó tí, ìnzǐ ní Músà bhà Úyátá ìri arí ìri tí ale ì obhónángatále tí Kàgàwà aròzùna nyìkpóna ò, pbétù ndi Úyátá ùnò dhu nífù arí ale ní ì obhónángatále tí kàròzùna. ¹⁴Dhu apé ì ìnzǐ ní Pbàyàhúdí, kàkà ìnzá Músà bhà Úyátá nùni ale, náarí ndi Úyátá àvi dhu ònzi ràhu òyà rò ìtírò rò, ìnzá màtí ì ùni ndi Úyátá rórò dhu tí, ní dhu ròlo ìnè abádhí rǐ ì ndi Úyátá nà nyuyatsi dhu bhèyi. ¹⁵Ndi otu ò, abádhí ìtè dhu, Úyátá àvi kònzì dhu rùndí wà ì afíya ò. Abádhí-afí ní ndi dhu tó ngàmbi. Ndirò abádhí tó ìrèta ìtírò rǐ abádhí òbhù, ndirò ngàtsi nǐ kà rǐ ndùgye abádhí dǒ. ¹⁶Kòrí ní ndi ì kònzìya yà Kàgàwà rǐ ìndrù arí ùruna òdhù ò dhu-ànyà ùnò ònà idhò ò dhu. Kònzìya ndi dhu Yèsù Krístò-otù ò, àdhàdhì yà ma maròvona ìndrù tò Ídzì Mákùrù náarúnvona dhu bhèyi.

Inzá Pbàyàhúdí nífu Úyátá dhu

¹⁷Inyi Mùyàhudì tírò, nyi nyípbì nyi Úyátá rǒ nyadù àmbe nyoyò dǒ pbùkù Kàgàwà-okú dǒ rò. ¹⁸Nyi nyùni wà kòzè kònzì dhu, ndirò nyi nyí ìnè nyovò ídzì dhu tí rǐ ì dhu, iwà Úyátá ábhù ka nyuni dhu-okú dǒ rò. ¹⁹Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǐ ndùmùndúmù ùnda arí ale nyú, ndirò nyi rǎrǐ àdhàdhì awáwù bhèyi kàkà ìnò ò rǐ ale tò. ²⁰Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǐ ìnzá nga nùni ale nùdhò arí rùni nga ale nyú, ndirò nzónzo tò arí dhu ùdhè màlimò, Úyátá ábhù nyi nyuni nga mbèyi nyú, nyadù obhó dhu tí rǐ ì dhu ùni dhu-okú dǒ rò. ²¹Nírò ìnyi, yà ngùkpà ale tò nyi nyarí dhu ùdhè rò, ádhu ìnzǐ nyi nyádù dhu ùdhe ìndè nyi-tírò nǐ? Ìnyi, yà nyi nyarí dhu ùdhè ìnzá dhu rǎkǎ kònzì ogbo rò, ní ádhu nyi nyarí ogbo ònzi nǐ? ²²Ìnyi, yà nyi nyarí àtina ìnzá dhu rǎkǎ kònzì m̀nyòni rò, ní ádhu nyi nyarí m̀nyòni ònzi nǐ? Ìnyi, yà nyi nyòndrò *sànamù rò, ní ádhu nyi nyarí abádhí nùlè ka karí òyá rò somǎ-dzà ò dhu núwè nǐ? ²³Nyi nyarí nyidzǐ, nyambe àtina dǒ iwà nyi rùni Úyátá, pbétù nyadù Kàgàwà-nyì ábhù rìwù ìnzǐ nyi nyí ndi Úyátá ùnò dhu ìfù rò! ²⁴Obhó tí, àdhàdhì Ìlǐlǎ Andítá ò ka kandí Pbàyàhúdí dǒ dhu bhèyi: « Okúkù dǒ rò, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí rǐ dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nǐ^d. »

²⁵Obhó tí, ònzínúnga òbhòlò ka kí dhu rǐ ìdzì dhu tí ìndù Mùyàhudì tírò^e, Úyátá ùnò dhu ìfù nyi nyapé rò. Pbétù, ìnzǐ nyi nyapé Úyátá ìfù, ní nyi nyí mbà iwà ka kòbhòlò ònzínúnga dhu màtí, ní ka kòzè wà nyi ìnzǐ ní Mùyàhudì, yà ìnzá ka kòbhòlò ònzínúnga ale tí. ²⁶Ndirò ìnzá ka kòbhòlò ònzínúnga ale náapé Úyátá nùndò dhu ìfù, ní Kàgàwà tí nzǐ àdù kòzè pbìndà ale nyú, yà iwà ka kòbhòlò ònzínúnga ale tí? ²⁷Ndi ale, yà Úyátá ùnò dhu nífù ní rǐ ndi ànyànù òtdì, ìnyi Mùyàhudì yà ìnzá nyi nyífu

^c 2.22 Tòr 7.25 ^d 2.24 Ìsa 52.5 ^e 2.25 Pbàyàhúdí tò, ale-ònzínúnga òbhòlò ka kí dhu ní ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rǐ ìndrù ìtè ize.

Uyátá rò. Ndi ale otdíya ànyānu iwà màtí nyi nyúni Uyátá ò ka kándí dhu, ndirò iwà ka kòbholò onzínunga rórò tí. ²⁸Obhó tí, obhó Mùyàhudi ní nzí yà ngbóna ònǎ rò tí ka kálǎna Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzínga òbhòlo dhu ní nzí yà ale-ngbò rǒ ka kònzì rǎla ndì k pangba dhu. ²⁹Pbétù, obhó Mùyàhudi nyú ní nyunatsinǎ rò rǐrǐ Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzínga òbhòlo dhu ní yà ìndrǔ-afí ònǎ rò ka kí ale òbhòlo Kàgàwà-ònzí dhu. Kònzì arí ní ìlǐlǎ-Alafí, ìnzí ní yà Uyátá ò ka kándí dhu ìfǔ ka kí dhu. Obhó Mùyàhudi rǎdù pbìndà ifuta àbà Kàgàwà-tí'ònǎ rò, ìnzí ní ìndrǔ-tí'ònǎ rò.

3 ¹Nírò, Mùyàhudi tí ka kí dhu núdà ìnzí ní Mùyàhudi tí ka kí dhu àdhu nǐ? Ndirò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu tó ìdzìnga t'ínè ìrǐ? ²Ìnè Mùyàhudi tí ka kí dhu rǐrǐ ádrùngbǎ ìdzìnga nyú nà kóró ǒfò ǒ. Pbàyàhúdì-fó nga ní ndì Kàgàwà abhù àndí ka kándí pbìndà Dte angyi nǐ. ³Nírò, àlè kí àdhu ùnò? Dhu apé ìrǐ atdídhená ale abádhí nzínzì ǒ níifù nzá yà Kàgàwà mànà ì ungbò ì rò ì akò làkà dhu tí, ní ndì dhu ìtè tí dhu Kàgàwà rǎrǐ ndì ndùnò dhu ùbha ìnzí ndífù? ⁴Ìnzí akekpá màtí! Ìmbǎ dhu rǐrǐ kóró ale narí títótále dhu màtí, ní wò dhu rǐ nzí ndùvò Kàgàwà rǒ ìnzí rǐrǐ obhó dhu ùnò arí ale tí, àdhàdhì ìlǐlǎ Andítá ò ka kándí kà-dǒ dhu bhèyi. † Andítá rǎtina :

«Kóró ale rǐ nyunǐ Obhónángatále tí òtènu ǒ.

Ndirò nyi ka kòbhù rò, nyi nyí dhu lè mà ònzì ònzí'f. »

⁵Pbétù, dhu apé ìrǐ ìnzá àlè kífù yà àlè kakò làkà dhu-otù ǒ Kàgàwà àla ndì rǐrǐ Obhónángatále tí dhu dhu tí, nírò àlè tí àtina Kàgàwà rǎrǐ ìmbǎ obhónánga nà, àlè ndì ndàbhù àlè rǎbà àpbè pbìndà nàwí-lú rò? (Ma mótè ìndrǔ tó ǒfò ǒ.) ⁶Ìnzí akekpá màtí! Obhó tí, ìmbǎ Kàgàwà ìrǐ obhónánga nà rò, kàmbènà yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ìngbà dhu bhèyi?

⁷Pbétù, dhu apé ìrǐ pbàkà títò, ima Mùyàhudi tírò-otù ǒ^g, Kàgàwà bhà Obhónánga àla ndì, kadù Àbadhi ìlè atdídǒ ròsè dhu tí, nírò àdhu tdítdǒ ka kádù anya òtdì dùdú nzérengatále bhèyi nǐ? ⁸Kǎpé ìrǐ ndì dhu bhèyi, nírò dhu àkǎ tí àlè rǎtì: dhu àkǎ àlè rònzì nzére dhu, ndíní ìdzìnga ahù tí nyunatsì rò? Obhó tí, atdídhená ale rǐrǐ ìnè mǔdhǔ arí 'àmbe àtìnà dǒ, mà raróte ndì dhu bhèyi. † ale àkǎ Kàgàwà rǎtdì anya dýà.

Ìmbǎ obhónángatále rǐrǐ Kàgàwà-ònzí dhu

⁹Nírò, àdhu àlè kàkǎ àlè rùnò? Àlè Pbàyàhúdì tírò, àlè kùdà ìnzí ní Pbàyàhúdì àdhu nǐ? Àlè kùdà nzá abádhí atdí dhu nǐ màtí! Obhó tí, ma mìtè wà dhu, Pbàyàhúdì mà ìnzí ní Pbàyàhúdì mànà kóró rǎrǐrǐ nzérenga bhà òbì-tsìnǎ. ¹⁰Àdhàdhì yà ìlǐlǎ Andítá ò ka kándí dhu bhèyi :

^f 3.4 Zàb 51.6 ^g 3.7 Títò tí ka kátina iró dhu ní ìmbǎ ka kí rǐrǐ obhónánga nà dhu. Ndirò Obhónánga tí ka kátina dhu ní obhónánga (Ròm 3.5).

« Ìmbă atdí ale mà rîî obhónángatále tí !

11 Ìmbă pbìndà irèta rî dhu àlũ atdí ale mà rîî.

Ìmbă Kàgàwà òne rî atdí ale mà rîî.

12 Kóró ale úbhà wà Kàgàwà bhà otu, kóró ale úwí wà.

Ìmbă ídzì dhu ònzi arí ale rîî.

Ìmbă rîî atdí màtí.

13 Abádhí-li'ò rò ráhu ɔte ní òngu róngu, àdhàdhì lina'ò ka kàngbe
abvo ka kótdù ònà ibhu ò rò ráhu abvo-dzi bhèyi.

Abádhí-idà-dɔ ní títò t'únɔta tó.

Abádhí-li'ò rò ráhu ɔte ní atdíò rîî ɔbi nà àdhàdhì osu-dyádyà bhèyi.

14 Abádhí-li'ò nálè àlè tí ofúngá mà ògyògyè ɔte mànà nĩ.

15 Abádhí-pfò rîî isó nyú òtsè azu ùfù.

16 Abádhí rî dhu ìnzà, 'àdù ìndrù ùbhà àpè ð ì ùdà ònà kóró ngari ònà.

17 Abádhí úni nzà màrùngà ibhò rádù otu.

18 Ndirò, abádhí arí nzí Kàgàwà-ɔdò ònzi akekpa màtí^h. »

19 Nírò, mà múni wà dhu Úyátá ùnò dhu kóró ní kà rùnò ndi Úyátá-tsiná aríí ale tò, ndíní ìngbàtí ìli ndì ale mà-tsù nɔtsi tí, ndirò ndíní ka kuni tí yà adzi ð ale kóró afátátále tí Kàgàwà-ònzí. 20 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, obhónángatále tí Kàgàwà ròzùna Úyátá nífù dhu-okú dò rò ale rîî mbá. Obhó tí, Úyátá arí ìndrù dzùnà ònzi rùni iwà ndì ndònzì nzérenga dhu kèlè.

Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí ònà ófò

21 Pbétù kòmbí, Kàgàwà ìtè wà ndì ndádù ìndrù òzù obhónángatále tí ìnzà ka kípbi ale Úyátá rò rórò ònà otu. Úyátá mà pbànábí tó andítá mànà nítè wà ndi dhu. 22 Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ð. Ndi otu Kàgàwà ángbe kóró ale yà Yèsù ná'ù tò. Obhó tí, abádhí ùdà ì nzínziya ð nĩ dhu rîî mbá. 23 Obhó tí, kóró ale ónzì nzérenga, 'àdù Kàgàwà bhà Ádrùngbànga tó awáwù ð ì ótsù dhu-fàngá níwi. 24 Pbétù, pbìndà ídzìnga ð, Kàgàwà ózù àlè obhóngatále tí tfròrò, yà àlè núwu nzérenga ð rò Yèsù Krístò-otù ð. 25 Krístò ní ndi Kàgàwà ípfo rîî nzérenga t'úbàta tó perè tí azùna-otù ð, kà'u rí ale tò. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhèyi ndíní obhónángatále tí ndì ndíí dhu nitè tí. Angyiná rò Krístò tò, Kàgàwà ùbhà ìndrù tó nzérenga-ànyá ìnzí ndòngò ìtdìnà. 26 Kíí dhu-dzi t'òndùta tó affina nà. Ní Krístò bhà ɔve-otù ð, Kàgàwà rî dhu ìtè kòmbí rîî kàsùmì ð átò, ndì ràrì obhónángatále, ndàdù Yèsù ná'ù ale òzù obhónángatále tí.

27 Nírò, ale òyò ka kí okúna dò rò dhu t'íí ìnè ? Ìmbă rîî atdí màtí ! Ádhu-okú dò rò ? Àkākā dhu ní nzí Úyátá ífù ka kí dhu, pbétù Yèsù à'u ka kí dhu dhu-okú dò rò. 28 Obhó tí, àlè kàla wà dhu, Kàgàwà rarí ìndrù òzù

^h 3.18 Zàb 5.10 ; 10.7 ; 14.1-3 ; 36.2 ; 53.2-4 ; 140.4 ; Ìsa 59.7-8

obhónángatále tí a'uta-otù ǎ, ìnzí ní Úyátá ìfũ ka kí dhu-otù ǎ. ²⁹Kàgàwà tí Pbàyàhúdí tó Kàgàwà kèlě ? Ndirò Ka tí ìnzí ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átò ? Obhó nyú, Ka ní ìnzí ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átò, ³⁰atdí tí Kàgàwà aríì dhu-okú dò rò. Ndirò Ka ní ndi Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà nɔzúya obhónángatále tí a'uta-otù ǎ ale. ³¹Nírò, wò dhu-tì tí àlě ròbvù wà Úyátá a'uta-okú dò rò ? Ìnzí ní ndi dhu bhěyi ! Pbétù, ìdì tí nga ní ndi àlě kìdì Úyátá nǐ'.

Àbràhamù ní Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà t'abanà dhu

(Uvt 15.5-6; Zàb 32.5-7; Gàl 3.6-9,29)

4 ¹Nírò, ádhu ndi àlě kàkǎ àlě rùnò Àbràhamù, ale-ngbò ònǎ rò àlě t'ábhunà rǎ ndi nanzì dhu dǎ ? ²Dhu ìina gukyè Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna nòfò dhu ònzi kà rǐ dhu-okú dò rò dhu tí, ní kǐina ìnè ndìdzì ndi. Pbétù, Kàgàwà-ònzì kà rǐ mbǎ ndi dhu bhěyi. ³Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá ràtina : « Àbràhamù náa'u Kàgàwà ùnò fíndà dhu. Ní Kàgàwà adù kòzù obhónángatále tí ndi a'uta-okú dò rò' . » ⁴Àlě kùni wà dhu, kasu nònzì ale tò ka rǎrǐ nzì adù mùkimbà òzù tíròrò ka kàbhù kà tò dhu tí, pbétù ka ní àkǎkǎnà kà ràbà kàsùna-okú dò rò dhu. ⁵Kìrè pé atdí ale, yà ìnzá atdí dhu mà nònzì ndíní Kàgàwà níngú tí ndi, pbétù ndàdù Àbadhi kèlě ná'ù. Ní Kàgàwà, yà nzérenngatále nòzù arí obhónángatále tí ale, rǎdù ndi ale bhà a'uta òzù dhu tí, ndàdù ndi ale nòzù obhónángatále tí. ⁶Ndi dhu bhěyi ní ndi ádrùngbǎ kamà Dàwudì rǐ dhu òvo yà Kàgàwà òzù obhónángatále tí, ìnzá ndi ndàndà nga kàsùna nà rórò ale ònzì hirò dhu dǎ.

⁷« Hirò nònzì ale ní fíyó afátá Kàgàwà úbà ale, yà fíyó nzérenngatále kǐndò ale.

⁸Hirò nònzì ale ní yà ìnzá Ádrùngbǎle Kàgàwà òzù pbìndà nzérenngatále' . »

⁹Ndi hirò ònzi rí ale tí Pbàyàhúdí, yà ònzíyànga ka kóbhòlò ale kèlě ? Ndirò tí ìnzí ní Pbàyàhúdí, yà ìnzá ka kóbhòlò ònzíyànga ale átò ? Obhó tí, mà mòvò wà dhu màti, Kàgàwà razù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna ǎ pbìndà a'uta-otù ǎ. ¹⁰Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ìngbà kàsùmì ǎ ? Tí iwà ka kóbhòlò kònzǐnga rórò, ndirò tí ìnzá ka kàpè kònzǐnga òbhòlò rórò ? Ndi dhu anzì ndi ìnzá ka kàpè kònzǐnga òbhòlò rórò, ìnzí ní iwà ka kóbhòlò ka rórò ! ¹¹Ìnzá ka kàpè Àbràhamù-ònzǐnga òbhòlò rórò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ndi àbadhi à'ù nídhunǐ. Ndi dhu-dzidǎ nga kèlě ní ndi Kàgàwà adù kàvi ràbhù ònzínànga kóbhòlò nǐ. Ndi kònzǐnga òbhòlò ka kí dhu ní Kàgàwà òzù ka obhónángatále tí dhu ìtè rí ize. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Àbràhamù nángò kórò ìnzí ní Pbàyàhúdí

ⁱ 3.31 ìdì tí ka kí Úyátá ìdì dhu-tì ní, Yèsù ka kà'ù dhu rǎdù ìndrù àbhù ròhò Úyátá ìfũ ndi ndi dhu-atdyú atdí dǎ dhu. ^j 4.3 Opt 15.6 ^k 4.8 Zàb 32.1-2

yà Kàgàwà ná'ù t'ábanà tí, inzà màtí ka kàpè onziyánga òbhòlò rórò. Ní Kàgàwà arí inzà ka kàpè onziyánga òbhòlò rórò ndi ná'ù ale mà nózù átò obhónángatále tí. ¹² Àbadhi ní átò yà onziyánga ka kòbhòlò ngbòya ònà rò rórò ádù àlě t'ábanà Àbràhamù ní'í nà a'uta-tidò-owù núngu átò Pbàyàhúdì t'ábanà. Kí'í ndi a'uta nà inzà ka kàpè onzinánga òbhòlò rórò.

A'uta-otù ǝ ka karí Kàgàwà òkò fíndá làká dhu àbà dhu

(Gál 3.8-18,26-28; Êbr 11.8-19)

¹³ Kàgàwà akò làká Àbràhamù mà pbìndà pbàdzukuru mànà tò ndàti, ndi rārì yà adzi àbhù kórò abádhí tò. Ndi làká kàkò nzá uyátá Àbràhamù ifu dhu-okú dò rò, pbétù Kàkò ndi làká Àbràhamù ndi ndazù obhónángatále tí kàbhà a'uta-otù ǝ dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, dhu í'ina gukyè uyátá ka kifu dhu rādù ìndrù àbhù rī'í yà fíndá làká Kàgàwà òkò dhu-kàmă tí dhu tí, ní Kàgàwà à'u ka kí dhu ní'ina kòkórò dhu. Ndirò Kàgàwà òkò làká ní'ina mbă tīna nà. ¹⁵ Obhó tí, uyátá arí Kàgàwà bhà nàwí àngbě, inzà ka kifu ka dhu-okú dò rò. Pbétù ìmbă uyátá rī'í ró, ùkònnà ka kádù uyátá tí dhu rī'í mbă'. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà òkò fíndá làká dhu nábà ka karí a'uta-otù ǝ. Ndirò ndi dhu ní tíròrònga tó dhu nyú. Nírò Kàgàwà bhà làká rī'í tīna nà fīyò ní yà Àbràhamù ò rò úvò pbàdzukuru kórò. Kà rī'í mbă tīna nà Pbàyàhúdì yà uyátá nūni ale tò tí, pbétù kà rī'í tīna nà átò kórò ale yà Àbràhamù bhēyi Kàgàwà ná'ù tò. ¹⁷ Obhó tí, Ìlílà Andítá rī ndi dhu òvò ndàti: «Ma mábhù nyi nyi'í ábhǝ pbìrì ǝ ale t'ábhunà tí^m.» Àbràhamù ní àlě t'ábanà kórò yà ndi nda'u Kàgàwà-ònzí. Ndi Kàgàwà ní ndi ùvūve ale tò arí ípìrònga àbhù, ndirò yà ìmbă arī'í dhu àbhù arí rī'í ale. ¹⁸ Ìmbă màtí ndi ndí'í Kàgàwà akò fíndá làká fíndà dhu nábà ndi ndí ònà otu nà rórò, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndàdù àmbe ndi kàkò fíndá làká dhu òdò dǝ. Ní ndi dhu bhēyi ní ndi kàngò «ábhǝ pbìrì ǝ ale t'ábhunà» tí, àdhàdhì Kàgàwà únò Ìlílà Andítá ò dhu bhēyi: «Wò dhu bhēyi ní ndi pbàkù pbàdzukuru ní'íya abhò nyú^o.» ¹⁹ Àbadhi ní'í atò nà mbèmbè atdí miyà tí, pbétù kàbhà a'uta náadù nzá ndi olù yà iwà íngyě ndi ngbòna ndi ndirè rò, ndirò yà ìngò-àyi tí rī'í pbìndà tsibhále, Sàrà ndi ndirè rò. ²⁰ Kà-afí núguru nzá, ìmbă ndi ndí'í a'uta nà dhu bhēyi, Kàgàwà òkò fíndà làká dǝ. Pbétù kàbhà a'uta náabhù òbì kà tò, kà rādù àmbe Kàgàwà ilè dǝ. ²¹ Kūni dhu mbēyi nyú Kàgàwà rārì ìnè òbì nà ndàbhù yà ndi ndòkò fíndá làká dhu rākă. ²² Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí ní. ²³ Andítá áti: «Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí.» Ndi dhu ka kandí nzá kòkú dò rò tí atdí'ò, ²⁴ pbétù ka kandí ka àlě-okú dò rò átò, yà Kàgàwà àkă

^l 4.15 Àkăkă kuni dhu ní ìmbă uyátá rī'í ró, Kàgàwà òkò làká rārì'í ìnè. ^m 4.17 Ɔpt 17.5 ⁿ 4.18 Ɔpt 17.5 ^o 4.18 Ɔpt 15.5

ndòzù àlě obhónángatále tí a'uta-otù ǔ rò. Obhó tí, àlě ká'ù Kàgàwà, yà àlě tó Ádrùngbàle Yēsù nabhù rìngbè ndì ɔve-bvù rò ale. ²⁵Kàgàwà ipfo ndi Yēsù ròvè àlě tó nzérenga-okú dò rò, ndàdù kàbhù rìngbè ndì, ndíní ndozú tí àlě obhónángatále tí.

Kàgàwà núungbò àlě ndì mànà Krístò bhà ɔve-otù ǔ dhu

(Ròm 8.32; 1Pé 1.3-9; 1Yù 4.9-10)

5 ¹Hwà Kàgàwà ɔzù àlě obhónángatále tí yà àlě ká'ù ndì dhu-okú dò rò rò, ní àlě kfi mārùngà nà àlě nzínzi ǔ kà mànà àlě tó Ádrùngbàle Yēsù Krístò-otù ǔ. ²Ndi Yēsù Krístò ní ndi otu náfò àlě tò, Kàgàwà ràdù ídzinga ònzì àlě tò yà àlě ká'ù ndì dhu-okú dò rò. Ndi ídzinga ǔ àlě kíkò wà pòtsò. Ndirò àlě-idhè arí ndikà okúna dò rò dhu ní, Kàgàwà bhà Ádrùngbànga tó awáwù ò àlě kí ngari òdò àlě ràbà dhu. ³Ròsè wò dhu dòná, àlě-idhè arí ndikà átò àpè àbà àlě kí òná kàsùmì ǔ màtí. Obhó tí, àlě kàni wà dhu àpè rarí dhu-dzi àbhù àlě ròndù. ⁴Ndirò, dhu-dzi òndù àlě kí dhu náarí àlě àbhù àlě rikò pòtsò àlě tó a'uta ǔ, a'uta ǔ àlě kíkò dhu ràdù àlě àbhù àlě ròdò Kàgàwà rǒnzina àlě tó ídzinga. ⁵Ndi Kàgàwà rǒnzina ídzinga òdò àlě kí àlě ràbà dhu náarí nzí àlě èbha àlě-òtsù-kpa nà, Kàgàwà nírá wà àlě-afí pòndà àzè nǐ, yà àlě tó ndì ndibho pòndà ìlìlì-Alafí-otù ǔ nídhuní.

⁶Obhó tí, Kàgàwà núudhé kàsùmì ǔ, Krístò náavè nzérenga ònzì arí ale tó ngari ǔ. Ndi kàsùmì ǔ, àlě ki'ì mbà àlě kádù àlě igù nǐ atdí ɔbi nà màtí. ⁷Ìndrù rǐ ndà'u ndòvè obhónángatále tó ngari ǔ dhu rǐ ìnè ɔbi tí. Ngàtsi nǐ, ìndrù rǐ ìnè ndàbhù ndì ndòvè ídzì dhu nyú ònzì rǐ ale tó ngari ǔ. ⁸Pbétù, kànì Kàgàwà itè pòndà àzè àlě tó tí dhu: òko àlě kòko nzérengatále tí rórò, Krístò náavè àlě tó ngari ǔ. ⁹Ní kòmbí, Kàgàwà ɔzù wà àlě obhónángatále tí nyíkòna ǔ kàzù ufù ndì dhu-otù ǔ. Ní ndi dhu itè dhu atdí, igù Krístò rarí àlě igù Kàgàwà bhà nàwí ǔ rò. ¹⁰Obhó tí, yà Kàgàwà-rò òmvù tí àlě ki'ì rò, àbadhi ungbo àlě ndì mànà Idhùnà bhà ɔve-otù ǔ. Ní ndi dhu bhèyi kùngbò àlě ndì mànà rò, àlě kùgù ùgù kà t'Ídhùnà rǐ ìpìrò rò kòmbí dhu-otù ǔ. ¹¹Ròsè wò dhu dòná, àlě rǐ dhèdhe nà Kàgàwà-okú dò rò, yà àlě nungbo kòmbí ndì mànà àlě tó Ádrùngbàle Yēsù Krístò-otù ǔ.

**Krístò bhà ɔve-nyutsi rò ahù dhu nòsè wà
Àdamù bhà nzérenga-nyutsi rò ahù dhu dòná dhu**

(Ròm 6.23; 1Kò 15.12-22,41-49,56-57)

¹²Nzérenga níitsu yà adzi ǔ atdí ale, Àdamù-otù ǔ, ndi nzérenga ràdù ɔve ìbhò. Ndi dhu bhèyi ní ndi ɔve ìbho ndì kórò ale tò, kórò ale anzì nzérenga Àdamù-nyutsi dhu-okú dò rò. ¹³Nzérenga ì ìnè yà adzi ǔ ìnzá Kàgàwà àpè Úyátà àbhù Músà-fó rò. Ndirò ìmbà Úyátà rǐ ró ka kí nzí àdù

^P 5.9 Ndi nàwí ì'ya Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyà itdì nínganí.

nzérenga òzù indrù dǎ. ¹⁴Pbétù, inè màtí ndi dhu rǐrǐ ndi dhu bhèyi rórò, ròpè ndi wò ndi Àdamù bhà kàsùmì ò rò rìrà àhù Músà bhà kàsùmì ò, ɔve náanyù idzi kóró ale dǎ, ìmbǎ rǐrǐ yà inzǎ fiyó nzérenga nófò ì Àdamù bhà nzérenga nà ale màtí.

Ndi Àdamù niǐ yà ka kongónà òdòndà ndínǐ iraya tí ale, Krístò, bhà ɔfò ɔ ale⁹. ¹⁵Pbétù, kàbhà nzérenga ò rò ahù dhu mà, Kàgàwà bhà tíròrònga tó perè, Yèsù Krístò bhà ɔve ò rò ahù dhu mànà rǐrǐ dhèdhèrò nyú. Obhó tí, wò ndi atdí ale, Àdamù, bhà nzérenga-okú dò rò, kóró ale náarúve. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga nòsè wà. Ndirò, wò ndi atdí ale, Yèsù Krístò-otù ɔ, kùndò pbìndà ídzìnga abhàbhó nyú ábhó ale nyú tò. ¹⁶Ndirò, ndi perè-nyutsi rò aráhu dhu nófò nzá ndi Àdamù bhà nzérenga-nyutsi rò aráhu dhu nà. Obhó tí, ndi kàbhà nzérenga níibho dhu ní Kàgàwà rǐ anya ìtdì indrù dǎ dhu. Pbétù, yà Kàgàwà níibho ndi pbìndà ídzìnga tó perè, náabhù ábhó ale nyú yà nzérenga nanzì kà ròzù obhónángatále tí. ¹⁷Obhó tí, wò ndi atdí ale kèlè, Àdamù bhà nzérenga-okú dò rò, ɔve náanyù idzi indrù dǎ, rìrà àhù indonga ò. Pbétù, atdí ale kèlè, Yèsù Krístò-otù ɔ, Kàgàwà abhù ábhó pbìndà ídzìnga fiyò, ndàdù òzùnà obhónángatále tí ale, níí'íya dhòdhòdhóngà tó ípìrònga nà, 'àdù idzi ònyù atdíkpá Yèsù Krístò mànà.

¹⁸Nírò, àdhàdhì atdí ale kèlè, Àdamù bhà nzérenga náabhù Kàgàwà rìtdì anya àlè-dǎ dhu bhèyi tí, atdí ale kèlè, Yèsù Krístò bhà obhónángà tó kasu, kà-tì ní kàbhà ɔve, rǐrǐ inè ndàbhù Kàgàwà ròzù kóró ale obhónángatále tí, ndàdù dhòdhòdhóngà tó ípìrònga àbhù fiyò. ¹⁹Atdí ale kèlè, Àdamù, níifu nzá Kàgàwà ɔno fìndà dhu dhu-okú dò rò, kóró ale náangò nzérengatále tí. Ní ndi dhu bhèyi tí, atdí ale kèlè, Yèsù Krístò, níifu ka dhu-okú dò rò, Kàgàwà adù ábhó ale nyú nòzù obhónángatále tí.

²⁰Uyátá náahù ndínǐ dhu nitè tí yà Àdamù anzì nzérenga ránga ndi kóró ale nzínzi ɔ. Pbétù, ìmbǎ dhu iǐ ndi nzérenga náanga ndi dhu màtí, ní Kàgàwà bhà ídzìnga náadù ndise atdí dǎ nyú ròsè. ²¹Àdhàdhì nzérenga náanyù idzi àlè dǎ, ndàdù ɔve ìbhò àlè tò dhu bhèyi, ní kòmbí, Kàgàwà bhà ídzìnga nònyù wà idzi àlè dǎ. Ndirò, Yèsù Krístò ɔnzì àlè tò dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐrǐ inè ndòzù àlè obhónángatále tí, ndàdù dhòdhòdhóngà tó ípìrònga níbhò àlè tò.

**Kàgàwà bhà ídzìnga arí indrù ùwù
nzérenga tó ɔbi-tsinǎ ka kíí dhu ɔ rò dhu
(Kòl 2.11-13; 3.1-10; Gàl 2.19-20; 1Pé 4.1-2)**

6 ¹Nírò, ádhu ndi àlè kàkǎ àlè rùnò ndi Kàgàwà bhà ídzìnga dǎ? Àlè kàkǎ tí àlè ràmbe nzérenga kèlè ònzì dǎ ndínǐ ndi ídzìnga náambè tí ndise dǎ àlè tò? ²Ínzǐ akekpa màtí! Àlè kúdà wà ɔve ònǎ, ndirò ndi

⁹ 5.14 Àdamù anzì dhu mà Krístò anzì dhu mànà ò rò ùvò dhu núupbá kóró ale-ngbò yà adzi ɔ, rìrà àhù indonga ò màtí.

ɔve níndà wà àlě yà angyi àlě kíí nà àlě-nyutsi nzérenga tó ɔfɔ rǒ rò. Ní, àlě kádù òko tǎtǎdǎ ìngbà dhu bhěyi àlě ràmbe nzérenga ònzì dǎ? ³Nyí nyùni wà dhu mběyi nyú, àlě kóró yà bàtizò àlě kalú Yésù Krístò-nyutsi rò, àlě ruvè wà atdíkpá kà mànà. ⁴Obhó tí, ndi bàtizò-otù ǎ, yà angyi àlě kíí nà nzérenga tó ɔfɔ náavè, kadù ɔtdùnà kà mànà. Ní Àba Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù tó ɔbi náabhù Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndíni àlě mà átò àlě kubhi tí ípìrǒnga-ɔwátá nónzi ka dhu bhěyi. ⁵Obhó tí, àdhàdhì àlě kúngbò àlě Krístò nà kà mànà àlě kúve atdíkpá dhu-otù ǎ dhu bhěyi, ní Kàgàwà abhàya àbhù àlě rùngbe àlě ɔve-bvù rò átò, àdhàdhì ndi ndabhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu bhěyi. ⁶Àlě kàkà àlě rùni dhu, angyè àlě tó ɔfɔ ravè wà yà Krístò ka kutó mùsàlabhà dǎ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nzérenga rǐí mbă ɔbi nà àlě dǎ, ndirò àlě ní nzǐ kàbhà inc. ⁷Obhó tí, atdí ale mà náapè ɔve atdíkpá Krístò mànà, ní ndi ale àhù wà nzérenga tó kòmò ǎ rò, ndíí dóná ndítírò. ⁸Àlě kapé ìí Krístò mànà àlě kúve atdíkpá dhu tí, ní àlě kà'ù wà dhu àlě rǐ'ya ípìrǒnga nà atdíkpá Àbadhi mànà átò. ⁹Obhó tí, àlě kùni wà dhu Krístò rìngbè wà ndi ɔve-bvù rò, ní kà rǎrǐ nzǐ ɔvè tǎtǎdǎ. ɔve rǐí mbă ɔbi nà kà-dǎ akekpá màtí. ¹⁰ɔvè ndi ndóvè rò, kǎvè atdí-gùna tí ndàdù nzérenga-ɔbì nítò. Pbétù kòmí kà rǐí ípìrǒnga nà, ndirò ndi kàbhà ípìrǒnga rǐí ndíni Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndi. ¹¹Ndi dhu bhěyi tí, kòmí nyí nyàkă nyǒzè nyí iwà údà ɔve ònă ale tí, ndirò iwà ndi ɔve índà nzérenga rǒ rò ale tí. Ndirò Yésù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǎ, nyí nyàkă nyǒzè nyí kòmí ípìrǒnga nà rǐí ndíni Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndi ale tí.

¹²Nírò, àpé nyàbhà nzérenga rǐí ɔbi nà wò ɔve tó ngbǒku dǎ, nyámbe ndi ngbǒku rǐ atdyúya òho nzére dhu ònzì dǎ. ¹³Àpé nyìpfo ngbǒku tǎtǎdǎ ràmbe nzérenga ònzì dǎ, àdhàdhì ìnzǐ ní obhónánga tó dhu t'ònzita tò ka kíli wàtù bhěyi. Pbétù, nyí nyàkă nyàbhù nyí nyí-tírò Kàgàwà tò àdhàdhì ɔve-bvù rò ì núngbe ale bhěyi. Ndirò, nyí nyàkă nyàbhù ngbǒku rǐí àdhàdhì obhónánga tó kasu ònzì nyí nyí nǐ dhu bhěyi. ¹⁴Obhó tí, nzérenga rǐ nzǐ idzi ònyu tǎtǎdǎ dákú. Nyí nyíí mbă ɔyátá bhà ádrùngbànga tó ɔbi-tsină, pbétù nyí nyíí Kàgàwà bhà ídzìnga tó ɔbi-tsină.

¹⁵Nírò, ádhu ndi ìí rǐí? Dhu ɔfɔ tí nga àlě ràmbe nzérenga ònzì dǎ ìmbă àlě kíí ɔyátá tó ɔbi-tsină, pbétù àlě kíí Kàgàwà bhà ídzìnga tó ɔbi-tsină dhu-okú dǎ rò? Ìnzǐ akekpá màtí! ¹⁶Nyí nyùni tí obhó dhu, nyí rapé nyàbhù nyí-tírò nyíí atdí ale tò arí kasu ònzì ale tí, nyàdù ndi ale ìfu, ní nyí rǎrǐ wò ndi nyí nyífùna ale bhà inc? Dhu apé ìí nzérenga tó inc tí nyí nyíí dhu tí, ní nzérenga rǎdù nyùndà ònà dhu ní ɔve. Pbétù, nyí nyapè ìí Kàgàwà ìfu ka kí dhu tó inc tí, ní ndi ifuta rǎdù nyàbhù nyòkò obhónánga ǎ. ¹⁷ɔtsò nyú Kàgàwà tò! Angyi nyí níí nzérenga tó inc. Pbétù kòmí, nyí nyífu yà fúkù ka kúdhe dhu, nyàdù àkónà atdí afíku nyú nà. ¹⁸Nyí, yà Kàgàwà úkòlò nyí nzérenga ǎ rò rò, nyí nyúgèrè wà nyí nyóngò

obhónánga tó ino tí. ¹⁹Ma móte indrú tó ́fò ǔ, yà ìnzí dhu arí d̀k̀k̀ àl̀ǔ ní sese f̀k̀k̀ ívívínga-okú d̀ò r̀ò. Angyi nyí nyadzì nyí atdíǔ, nyúli ngb̀k̀k̀ r̀ong̀ò nzérenga mà inzá nga ǹf̀ò dhu mànà ònzì, ndi dhu ràd̀ù nyábhu ìnzí nyífu Kàgàwà. Ní kòmbí, nyí nyàkà nyúli ngb̀k̀k̀ r̀ong̀ò obhónánga tó dhu ònzì, ndíní nyí nyoko tí Kàgàwà-nyìkpó ǔ ìl̀ǔ ale tí.

²⁰Yà nzérenga tó ino tí nyí nyí r̀ò, ní obhónánga ònzì nyí nyí dhu ní r̀ò mbà ̀b̀b̀i nà d̀k̀k̀. ²¹Ní, ádhu ídzìnga tí nyí nyabà yà angyi nyí nyanzì dhu ò r̀ò? Indo, i dhu r̀í nyíku àbhù r̀ìwù, abádhí-nyutsi r̀ò ráhu dhu ní ̀ve nídhuní. ²²Pbétù, kòmbí Kàgàwà ipfo wà nyí nzérenga ǔ r̀ò, ndàd̀ù nyúgèrè nyòngò pbìndà kasutále tí. Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò, nyí nyarí Kàgàwà-nyìkpó ǹf̀ò dhu ònzì, ndi dhu ràd̀ù nyábhu nyábà dhòdhòdhóna tó ípìr̀ng̀a. ²³Obhó tí, nzérenga arí àbhùna mùkìmbà tí pbìndà ino t̀ò dhu ní ̀ve, pbétù Kàgàwà arí àbhùna pbìndà ino t̀ò tír̀òng̀a tó perè ní dhòdhòdhóna tó ípìr̀ng̀a, àl̀ǔ t̀ò Ádr̀ng̀b̀ǎle Yèsù Krístò mànà abádhí ùngb̀ò ì dhu-otù ǔ.

Dwútána tó ́fò ǔ ka kí Kàgàwà-kàsù ònzì dhu

(Gál 2.19-20)

7 ¹Àbanĩnzó, nyí nyùni wà yà f̀k̀k̀ ma múnc̀na dhu, iwà nyí nyúni Úyátá dhu-okú d̀ò r̀ò. Úyátá arí ̀b̀b̀i nà indrú d̀ò yà àd̀ì ndi ale àd̀ì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǔ tí. ²Atdí ndi dhu tó ́fò ní, iwà árà ambabv̀ù tsìbhále ní umbátá tó Úyátá nátsi wà pbìndà ípìr̀ng̀a ǔ pbìndà kpatsìbhále nà yà àd̀ì ndi kpatsìbhále àd̀ì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǔ. Pbétù, ndi kàbhà kpatsìbhále náapè òvè, ní íyádhíyà r̀í r̀í mbà tdítǔ wò ndi nutsi ndi kpatsìbhále nà Úyátá-tsìnà. ³Nír̀ò, kápè àrà ambabv̀ù ngàtsi ale bhà, àd̀ì pbìndà kpatsìbhále àd̀ì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǔ, ní ka kí kòz̀ù r̀í m̀nyòǹi ǹnzì ale tí. Pbétù, kàbhà kpatsìbhále apé òvè, ní íyádhíyà r̀í r̀í mbà tdítǔ wò ndi nutsi Úyátá-tsìnà. Ndir̀ò kà r̀í mbà àrà ambabv̀ù ngàtsi kpatsìbhále bhà, nòz̀ù ka kí nzí m̀nyòǹi ǹnzì dhu tí. ⁴Ní nyí mà àbanĩnzó, ndi dhu r̀í r̀í ndi dhu bhèyi tí tiku ònà r̀ò. Úyátá nàndà dhu ní, nyí nyúda wà ̀ve ònà atdíkpá Krístò mànà, ndi ̀ve ràd̀ù nyíndà Úyátá bhà ádr̀ng̀b̀ǎnga tó ̀b̀b̀i r̀ò r̀ò. Ndir̀ò kòmbí, nyí ní ngàtsi ale bhà ale. Ndi ale ní Krístò, yà ndi ningbè ̀ve-bv̀ù r̀ò ale. Àl̀ǔ ní Krístò bhà ale nídhuní, àl̀ǔ kád̀ù Kàgàwà bhà kasu ònzì ribhò itse. ⁵Obhó tí, angyè ́fò ǔ àl̀ǔ kí r̀í ònà kàsùmì ǔ, Úyátá r̀òz̀ùna nzére dhu tí dhu ònzì ka kí dhu-atdyú náanzì kasu àl̀ǔ-nyutsi ndàbhù àl̀ǔ àl̀ǔ r̀ònzì i nzére dhu, yà àl̀ǔ ùndà ràd̀ù ̀ve ò àl̀ǔ-afí ònà r̀ò dhu. ⁶Angyi àl̀ǔ kí r̀í Úyátá bhà ino tí. Pbétù, àl̀ǔ kúdà wà ̀ve ònà Krístò mànà, ndi dhu ràd̀ù àl̀ǔ núwu Úyátá bhà ino-kàsù ǔ r̀ò. Ní kòmbí, àl̀ǔ kí r̀í ìnè àl̀ǔ r̀ònzì kasu Kàgàwà t̀ò ̀ẁẁtána tó ́fò ǔ, kàbhà Ìl̀l̀ǎ-Alafí bhà ̀undata-tsìnà, ìnzí ní angyè ́fò yà ùt̀ù tí Úyátá arí indrú ùt̀ù ní ǔ.

Nzérenga rĩ ndũnĩ Uyátá-otù ǒ dhu

(Róm 3.19-20; 5.20; Gàl 3.21-22)

7Nírò àlě kí àdhu ùnǒ? Uyátá tí nzérenga? Ìnzĩ akekpá màtí! Pbétù, nzérenga tí rĩĩ dhu nábhu mũni ní Uyátá. Obhó tí, inzá Uyátá átí dhu rākā nzá ngātsi ale-fó rĩĩ dhu ràtdù afínu nánĩ, ma mũnìyana nzĩ ngātsi ale-fó rĩĩ dhu rĩ ale-afí àtdù dhu ràrĩ nzérenga ònzi ka kí dhu dhu. 8Nzérenga abà otu ndi uyátá-otù ǒ, ndàbhu ma mongò kóró nzére dhu-tidò-atdyú òhò. Obhó tí, ìmbà Uyátá na, nzérenga rĩĩ àdhàdhì iwà ǒvè dhu bhěyi nyudutsi. 9Angyi, inzá ma màpè Uyátá rúnǒna dhu-tì ùnĩ mběyi rò, ma mongónà àdi akye. Pbétù, ma mitdègu kà-tì ùnĩ, ní nzérenga adù ide pfǒna dǒ nyudutsi, 10ndàdù òngo ànyǎdu nòtdì ǒve tò dhu tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Uyátá, yà ìndrũ àbhũ àmbènà ràbà ípìrǒnga dhu, náadù ìbhònà idù dhu ní afídu ònǎ rò ma mǒvè dhu. 11Obhó tí, nzérenga náabà otu Uyátá-otù ǒ ndũtrǎ ma, ndi dhu ràdù mabhũ mǒvè afídu ònǎ rò. 12Kùtsa ma mí dǒnǎ rò ní, ma mátina: Uyátá ní ìlĩlǎ dhu, ndirò kà ràvĩna àlě rǒnzi dhu ní ìlĩlǎ dhu, obhónánga tó dhu, ndirò ídzì dhu. 13Nírò, wò dhu t'átina wò ndi ídzì dhu, Uyátá, rahò ndi ma? Ìnzĩ ní ndi dhu bhěyi! Pbétù, ima nahò ní nzérenga, ndìdyì wò ndi ídzì dhu ndòhò ma ní. Ní ndi Uyátá-otù ǒ nga ní ndi nzérenga níitè ndi nzérenga nyú tí ní.

Nzére dhu mà ídzì dhu mànà rĩ anya ònzi ale-nyutsi dhu

14Obhó tí, àlě kùni wà dhu Uyátá nàndà dhu ní, ìlĩlǎ-Alafí ríbhò ndi ka àlě tò. Pbétù imá na, ma ní ìndrũ, yà iwà ka kábhu kodzì rĩĩ nzérenga tó ìnǒ tí ale. 15Obhó tí, yà ma mǒnzina dhu náarí nzĩ dùdu àlě: yà ma mòzè mǒnzi dhu nǒnzi ma marí nzĩ àdù, pbétù yà ma mǒndrò dhu ní ndi ma marádù ònzìnà. 16Ma mũni wà dhu yà ma mǒnzina dhu ràrĩ nzére dhu. Ní ndi dhu ìtè dhu iwà ma rà'ù Uyátá ùnò dhu ídzì dhu tí. 17Nírò kòmbí, ìnzĩ ní ima ndi ma mí ndi dhu ònzi, pbétù kǒnzi rĩ ní yà nyudutsi rĩĩ nzérenga. 18Obhó tí, ma mũni wà dhu ídzì dhu ràrĩĩ mbǎ nyudutsi. Kà-tì ní, ìndrũ tó pbàkà ǒfò ǒ, atdyúdu rĩĩ ìnè mǒnzi ídzì dhu, pbétù ndi dhu ònzi ma mí ní ǒbi rĩĩ mbǎ. 19Obhó tí, ma marí nzĩ yà ma mòzè mǒnzi ídzì dhu ònzi, pbétù ma marádù ònzìnà ní nzére dhu yà inzá ma mǒzè mǒnzi. 20Nírò, dhu apé ìĩ ma marí yà inzá ma mòzè mǒnzi dhu ònzi dhu tí, ní ìnzĩ ní ima ndi ndi dhu ònzi ma marí, pbétù kǒnzi arí ní yà nyudutsi rĩĩ nzérenga.

21Nírò, ma mǒsù wà nyudutsi arí ndònzi dhu. Ndi dhu ní: yà ma mòzè mǒnzi ídzì dhu ònǎ kàsùmì ǒ, ma marádù ònzìnà ní nzére dhu. 22Afídu ònǎ rò, idhèdu nìka ní Kàgàwà bhà Uyátá, 23pbétù nyudutsi, ma mìne nzérenga ríbhòna ngātsi ǒbi ndùgye rĩ ndi afídu ò rĩĩ ídzì irèta tó ǒbi nà ró. Ndi dhu ònzi ma mìĩ yà nyudutsinǎ rò rĩ kasu ònzi ndi nzérenga bhà

ɔbi tó imbitále tí. ²⁴Ma mfì àpè è ÿ ! Ní ádhi pbá ale ndi migù rí yà ɔve ð rí munda ale-ngbò-fó rò ? ²⁵Ilèta àkǎ mabhù Kàgàwà tò ! Ka ní ndi migù rí àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ÿ !

Nírò, pbàkà irèta ònǎ rò, ima ní Kàgàwà bhà Úyátá tó ino, pbétù indrù tó pbàkà ɔfò ÿ, ima ní nzérenga bhà ɔbi tó ino.

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí-otù ÿ tí ka kádù kà-nyìkpó nǎfò dhu ònzì dhu

8 ¹Nírò kòmbí, yà Yèsù Krístò nà ì nùngbò ale dǎ Kàgàwà rí nzì anya òtdì akekpa màtí. ²Obhó tí, Yèsù Krístò nà àlè kùngbò ale rò, àlè kǎfì Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí bhà ɔbi-tsinǎ. Ndi Ìlǎ-Alafí ní ndi àlè nùkòlo nzérenga mà ɔve mànà tó ɔbi ÿ rò, ndàdù ípìrǒnga-ɔwútá níbhò àlè tò. ³Músà bhà Úyátá tò ndi dhu akána nzì, àlè tó ale-ngbò tó ɔfò tó ivívinga nùutò kà-tsù ìnzì rònzì ndi dhu dhu-okú dò rò. Pbéù, Kàgàwà ní ndi adù kònzì. Kívi Idhùnà àlè tó ale-ngbò tó ɔfò ÿ, ndíñí àlè'ì nùkòlo tí nzérenga ÿ rò. Ndi Idhùnà bhà ɔve-otù ÿ ní ndi kǎtdì nzérenga-ànyǎ. ⁴Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi, ndíñí ndabhù tí Úyátá ònzì obhónánga rǎkǎ àlè-nyutsi. Àlè'ì ní nzì yà ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale, pbétù àlè'ì ní Ìlǎ-Alafí arí ùndana ale. ⁵Obhó tí, wò ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale náarí affiya itù ì í atdyúya òho dhu nǎ. Pbéù, Ìlǎ-Alafí náarúndana ale, náarí affiya itù ndi Ìlǎ-Alafí òzè 'ònzì dhu nǎ. ⁶Ale-ngbò rí atdyúya òho dhu nǎ ka kí ale-affi itù dhu náarí indrù ùnda ɔve ð. Pbéù, Ìlǎ-Alafí òzè dhu nǎ ka kí ale-affi itù dhu náarí indrù ùnda ípìrǒnga mà màrùngà mànà ð. ⁷Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu átdù affiya ale ní Kàgàwà-rò òmvù. Obhó tí, abádhí nífu nzá kǎbhà Úyátá, ndírò abádhí rí kifù dhu rí'ì odú nyú. ⁸Ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale rí Kàgàwà-idhè níkǎ dhu rí'ì odú nyú.

⁹Nyí'í na, nyí ní nzì ngbǒya arúndana ale, pbétù nyúnda arí ní Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí, dhu apé ì'ì ndi Ìlǎ-Alafí rí'ì nyukutsi dhu tí. Ndirò, ìmbǎ Krístò bhà ndi Ìlǎ-Alafí náapé ì'ì nyukutsi, ní nyí ní nzì kǎbhà ale. ¹⁰Pbéù, dhu apé ì'ì Krístò rí'ì nyukutsi dhu tí, ní ngbǒku mà rí mbǎ òvè nzérenga-okú dò rò, ní nyí nyí ípìrǒnga àbà àbà Ìlǎ-Alafí-otù ÿ, iwà Kàgàwà ɔzù nyí obhónángatále tí nyìkpóna ÿ dhu-okú dò rò. ¹¹Yà Yèsù Krístò nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò Kàgàwà ní bhà Ìlǎ-Alafí náapé ì'ì nyukutsi, ní ndi Kàgàwà rí ípìrǒnga àbhù átò wò ɔve tó ngbǒku tò, yà nyukutsi rí'ì pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù ÿ.

¹²Nírò àbanǎnzò, àlè kǎfì wànzá nà. Pbéù ndi wànzá ní nzì ale-ngbò nàndà dhu tó, yà kòzè dhu bhèyi àlè kádù òko nǎ wànzá. ¹³Obhó tí, nyí nyapé òko nyònzì ale-ngbò ózè dhu, ní nyí nyádù ùve ùvè. Pbéù, nyí nyapé nyukutsi nzére mètso nókye Ìlǎ Alafí bhà ɔbi nǎ, ní nyí nyádù

^r 8.3 Ngátsi ɔfò ÿ ka kàmbènà kùnò yà dhu bhèyi: ... àlè tó ale-ngbò tó ɔfò tó ivívinga nùutò àlè-tsù ìnzì àlè rifu ndi Úyátá àkǎkǎ dhu bhèyi dhu-okú dò rò.

dhòdhóhóngá tó ípirǒngá nába àbà. ¹⁴Obhó tí, kóró ale yà Kàgàwà bhà Alafí náarí ùndana ní Kàgàwà bhà inzo. ¹⁵Yà nyí nyabà ìlìlǎ-Alafí ní nzí ino tí rí nyǎbhù nyòkò, ndirò ɔɔɔ nà rí nyǎbhù nyíí tdítdǒ Alafí. Pbéù, nyí nyabà ìlìlǎ-Alafí ní Kàgàwà bhà inzo nyú tí rí nyùgèrè nyòngò Alafí. Ndi Alafí ní ndi rí àlě àbhù àlě ràfà àlě, àlě ràti: «Aba, Àbadu!» ¹⁶Ndi Alafí nditírò ní ndi rí dhu itè kpangba àlě-afí ò àlě rǎrǎ Kàgàwà bhà inzo. ¹⁷Ndirò àlě kapé íí Kàgàwà bhà inzo tí, ní àlě ní'ya kàbhà dhu-kàmǎ. Àlě ní'ya Kàgàwà bhà dhu kàmǎ atdíkpá Kristò mànà. Obhó tí, dhu apé íí atdíkpá àlě kí àpè àbà Kristò mànà dhu tí, ní àlě kí'ya ngari nà átò kàbhà ádrùngbǎngá tó awáwù ò.

**Kàgàwà náabhùya pbindà inzo
ròtsù pbindà ádrùngbǎngá tó awáwù ò dhu**

¹⁸Ndirò ma màla dhu, yà kòmbí àlě kábàna àpè ní rǎkǎ nzá kudhe yà Kàgàwà udhé àlě tò ádrùngbǎngá tó awáwù nà. ¹⁹Obhó tí, yà Kàgàwà anzí kóró dhu-tsí rǒɔɔna atdyúya nyú nà dhu ní Kàgàwà rí pbindà inzo tí ríí ale itè òná kàsùmí. ²⁰Ròpè ndi mùhàngú ò rò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí-ànyǎ kǎtdì wà ìmbǎ ríí yà ì akána íí nà ɔbi nà, 'ònzì ì àkǎnà 'ònzì dhu^s. Ìnzì ní ì dhu-tsí ì ndi dhu nazè, pbéù Kàgàwà ní ndi ka nazè ríí ndi dhu bhéyi. Pbéù ì dhu-tsí rǒɔɔna rònzì ndi dhu ríí inè. ²¹Obhó tí, Kàgàwà udhé wà yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí àbhù ndi ndí rùvò yà abádhí aríí tsinanǎ ádrùngbǎngá tó ɔbi yà dhu ìnzǎ arí ǒ rò òná kàsùmí. Ndi dhu bhéyi ní ndi ì dhu-tsí núugèrèya ì, 'òngò ɔwútána tí, 'àdù íí ngari nà Kàgàwà bhà inzo tó ádrùngbǎngá tó awáwù ò. ²²Obhó tí, àlě kùni wà dhu ì dhu-tsí rarí tagà ònzì kòmbí, 'àdù àmbe àpè àbà dǒ ádhàdhì ndùgu rí tsìbhále náarí àpè àbà dhu bhéyi. ²³Pbéù, ìnzì ní Kàgàwà abhòlò kǎkò dhu-tsí kèlě ì ndi tagà ònzì arí. Àlě mà àlě karí tagà ònzì átò àlě-nyutsì, àzèmbè àlě kí dhu òɔɔ Kàgàwà ritè àlě pbindà inzo nyú tí, ndàdù àlě-ngbò ùgèrè ròngò ɔwútána tó ale-ngbò, yà ìnzì rádù òvè tí rǒrò. Ì dhu òɔɔ àlě kí ònanǎ, àlě kábà wà Kàgàwà bhà ìlìlǎ-Alafí ríí yà kǎkò fíndá làkǎ àlě tò perè nzínzì ǒ wemberè tó perè tí. ²⁴Obhó tí, Kàgàwà ígǔ wà àlě, ndirò àlě kà'ù wà dhu ìbho kà rǎrǎ kóró dhu yà ndi ndakò fíndá làkǎ àlě tò ìbho àlě tò. Àlě kapé yà àlě tò kǎkò fíndá làkǎ dhu àlǎ, ní àlě kóɔɔna àlě ràbà tdítdǒ dhu ríí mbǎ. Àzèmbè àlǎ ka kálǎna ale-nyìkpó ní dhu nóddò ka tí àdù òɔɔ ndíni ka kabá tí? ²⁵Pbéù, àlě kapé inzǎ àlě kàpè àlǎna dhu òɔɔ àlě ràbà, ní àlě kádù ndi dhu òddò àlě ràbà àlě-afí àlě kòtù rò.

²⁶Ndi dhu bhéyi tí, Kàgàwà bhà ìlìlǎ-Alafí rí àlě dzànà ònzì àlě tó ivívinga ǒ, inzǎ àlě kùni itsòta àkákǎ dhu bhéyi nídhuní. Pbéù, ndi ìlìlǎ-Alafí nditírò rí nditsò òhǎnǎ Kàgàwà-rǒ àlě-okú dǒ rò, yà ìnzì ka kádù àwenà ale-tsù ǒ ǒfì

^s 8.20 ɔpt 3.17-19

ǎ. 27Ndirò Kàgàwà yà àlě-aff ò dhu àlă arí ale, núnì wà pbìndà Ìlìlă-Alafí òzè ndònzì foná dhu. Obhó tí, ndi Alafí arí ndìtsò Kàgàwà bhà ale dǎ Kàgàwà nyú nózè ka dhu bhěyi. 28Ndirò, àlě kùni wà dhu, Kàgàwà rarí kóró dhu-tsí àbhǔ rìbhò ídzìnga ndì nózè ale tò. I ale ní yà kúnzi yà ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhěyi ale. 29Obhó tí, Kàgàwà avò i ale angyangyi, ndàdè dhu ùdhe átò ndíní ndì ndabhùya tí abádhí rǒfò ì Idhùnà nà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà náadùya ì sengba tí kóró adóna tò. 30Ndirò, i ale yà Kàgàwà avò angyangyi, ní kúnzi átò. Kǒkò kúnzi ale kǎzù átò obhónángatále tí. Ndirò, kǒkò i obhónángatále tí kǎzù ale tò kǎkò wà làkà, ndì rabhùya abádhí rǒtsù átò pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ò.

Kàgàwà ózè àlě ní àzè rǒ rò rí àlě ìndà atdí dhu mà rǐrǐ mbă dhu

31Nírò, ádhu ndi àlě kǎkǎ àlě rùnò wò dhu-dzidǎ? Kàgàwà apé ì ì àlě-tí'òná rò, ní ádhi ndi àlě rǎ òmvù tí rádù ì? 32Àbadhi níwá nzá Idhùnà nyú mà, pbétù kípfo ka rìrà òvè àlě-okú dǎ rò kóró. Ní kà rǎdù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzí ndìbhò kóró dhu àlě tò ndi Idhùnà mànà? 33Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà óvò fíndà ale nǒbhù rádù? Ìmbă rǐrǐ atdí màtí! Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò nózè wà abádhí obhónángatále tí. 34Ádhi pbá ale ndi anya òtdí rádù abádhí dǎ? Ìmbă rǐrǐ atdí màtí! Obhó tí, Yèsù Krístò náavè abádhí-okú dǎ rò, ndirò ròsè ndi dhu dònă, kǎdù ndìngbè òve-bvù rò. Ka ní ndi àdi kòmbí Kàgàwà bhà fangà dònă rò, ndàmbe ndìtsò dǎ àlě-dǎ. 35Ádhu ndi àlě ìndà rádù Krístò ózè àlě ní àzè rǒ rò? Tí àpbè, tí izu, tí avuta, tí àwù, tí ìmbă àfóna ka kí mberù rǐrǐ dhu, tí arita, ndirò tí òve? 36Ádhàdhì Ìlìlă Andítá rǒvona dhu bhěyi:

« Okúnú dǎ rò, ka karí màpà kǎkyè mà bìlìnganà Kàgàwă.

Ka karí mǎzù àzènà ka kówu tàrà bhěyi! » 37Pbétù kóró kǒkò dhu ǎ, àlě kábà mùlè mà atdí dǎ wò ndi àlě nózè Krístò-otù ǎ. 38Obhó tí, mà mà'ù wà dhu, ìnzí atdí dhu mà rǎrǎdù àlě ìndà Kàgàwà ózè àlě ní àzè rǒ rò: ìmbă rǐrǐ òve màtí, ìmbă rǐrǐ ípìrǒngà màtí, ìmbă rǐrǐ màlàyíkà màtí, ìmbă rǐrǐ nzére-alafí màtí, ìmbă rǐrǐ yà kòmbí rǐrǐ dhu màtí, ìmbă rǐrǐ ìrà rǐrà dhu màtí, ndirò ìmbă rǐrǐ ádrùngbànga tó òbi nà arǐrǐ ale màtí. 39Ndi dhu bhěyi tí, ìmbă rǐrǐ òrù-akpà ǎ òbi nà dhu màtí, ìmbă rǐrǐ yà adzi ǎ òbi nà dhu màtí, ìmbă rǐrǐ Kàgàwà abhòlò kóró ngǔkpà dhu màtí, ní rǐ nzí àdù àlě ìndà yà Kàgàwà itè àlě tò Yèsù Krístò, àlě tó Ádrùngbàle-otù ǎ àzè rǒ rò.

**Pòlò rǐrǐ izu nà ábhǎ *Pbàìsràyélí nyú
nà'ù nzá Yèsù Krístò dhu-okú dǎ rò dhu**

9 1Krístò nà mà mùngbò mà dhu-okú dǎ rò, mà mí obhó dhu ùnò, mà mí nzí tìtò ùnò. Kàgàwà bhà Ìlìlă-Alafí rǐ munda nídhuní, afídu rǐ

^t 8.36 Zàb 44.23

ndi dhu ìtè k pangba idù. ²Ma mòzè munò dhu ní, afidu rariñi ádrungbã izu nà ndirò ìnzì ríku àpè nà. ³Ma màmbènà òzèna dhu ní miñi Kàgàwà ófù ale tí ndirò Krístò-rò rò ndi nìndà ale tí, àbanñzo, kàkà atdí rùgànda tí mà miñi mànà tó ngari ð, ndi dhu bhëyi ma mōnzì dhu dhu rādù abádhí ìgù nání. ⁴I àbanñzo ní Pbàìsràyélí, yà Kàgàwà náavò rìñi pbìndà inzo tí. Kìtè pbìndà ádrungbãnga tó awáwù abádhí tò, kǎnzì ungbòta tó làkà abádhí t'ábhúna mànà, kǎbhù Ùyátá abádhí tò Músà-otù ð, kítè ndùle abádhí rādù tí dhu abádhí tò, ndirò kǎkò ábhò dhu tó làkà abádhí tò. ⁵Abádhí ní àlè t'ábhúna-nzìnzì tó pbàdzukuru, ndirò Krístò ka kugu ale ngbò tó ðfò ð abádhí-dhú nzìnzì ð. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà yà kóró dhu dǎ aríñi ale. Kàkà kilè dhòdhòdhónganà! Àmìnà.

⁶Ma màti nzá Kàgàwà akò làkà rākà nzá. Obhó tí, ìnzì ní kóró ale yà Pbàìsràyélí ð rò úvò ndi obhóná Pbàìsràyélí, ⁷ndirò ìnzì ní Àbràhamù-dhú ð rò úvò ale kóró i obhóná Àbràhamù bhà inzo. Obhó tí, Kàgàwà akò làkà Àbràhamù tò, ndàti: «Ìsakà-otù ð nga ní ndi nyi nyabáya pbùkù dhu tí ka kòzùna pbàdzukuru ní». ⁸Kà-tì ní, ìnzì ní kòkò ka kugu àdhàdhì ìndrù ùgu ka karí dhu bhëyi nzónzo i ka kòzùna rìñi Kàgàwà bhà inzo tí, pbétù kòkò ka kugu Kàgàwà akò làkà-otù ð nzónzo ní i ka kòzù rìñi kàbhà obhóná pbàdzukuru tí. ⁹Yàri ní ndi Kàgàwà akò làkà, ndàti: «Yà dhu bhëyi kàsùmi ð, ma mírà tdítǎ, ní Sàrà rí kpatsìbhá ngbàngba núgu».

¹⁰Ndirò, ìñi ríñi ní nzì wò dhu kèlè. Rùbhèkà ríñi inè átò. Íyàdhiyá nùugu óyǎ ozó-nzo Èsawù mà Yàkòbhò nà, atdí àba, àlè t'ábhunà Ìsakà tò. ¹¹Pbétù, ìnzà ka kàpè i nzónzo mà núgu rórò, ndirò ìnzà i nzónzo àpè atdí ídzi dhu mà ndirò atdí nzère dhu mà nónzi rórò, ndíñi Kàgàwà udhé dhu náaká tí, àdhàdhì kǎri dhu òvò ònà ðfò ð, ¹²ndi ðfò ni ìnzà nga nàndà ìndrù-kàsù nà, pbétù kàndà nga yà ìndrù nunzi Kàgàwà-afí òzè dhu kèlè nà. Ní Kàgàwà avò dhu Rùbhèkà tò ndàti: «Ádrungbã-ìngba nònzìya kasu olù-ìngba tò». ¹³Ìlìlǎ Andítá rí dhu ðvò, ndàti: «Ma mòzè Yàkòbhò, madù Èsawù nòndrò».

Kàgàwà arí dhu ònzì ndi ndòzè dhu bhëyi pbìndà ale ní dhu

¹⁴Nírò, ádhu àlè kàkà àlè rùnò? Tí ìnzì Kàgàwà rarí obhónánga ònzì? Ìnzì akekpá màti! ¹⁵Obhó tí, kǎvò dhu Músà tò, ndàti: «Ma mí izu àbà ònà ní ma mòzè mabà izu ònà ale, ndirò ma mí ídzìnga ònzì fìndà ní ma mòzè mōnzì ídzìnga fìndà ale». ¹⁶Nírò, Kàgàwà bhà ídzìnga nàndà nzá nga ìndrù òzè dhu nà ndirò ndi ale rōnzina dhu nà, pbétù kàndà nga kà rí izu àbà ìndrù dǎ dhu nà. ¹⁷Ìlìlǎ Andítá ð, Kàgàwà rí dhu ðvò Mísri tó pbìrì ð ádrungbã kamà tò, ndàti: «Ma mídi nyi nyíñi ádrungbã kamà tí, ndíñi ma mítè tí pbàkà ádrungbãnga tó òbi otùnù ð, ndirò ndíñi ìndrù ìgá tí òvòdu

^u 9.7 Opt 21.12 ^v 9.9 Opt 18.10-14 ^w 9.12 Opt 25.23 ^x 9.13 Màl 1.2-3
^y 9.15 Uvt 33.19

yà adzi ǔ kórɔ ngari ònǎ^z. » 18 Nírò, Kàgàwà arí izu àbà ndì ndòzè ndàbà izu ònǎ ale-dǔ, ndírò kǎrí ndì ndòzè afína rǔ'ò odú ale-afí àbhù rǔ'ò odú.

19 Wò dhu bhèyi Kàgàwà arí dhu ònzi rò, nyi nyínè nyati ima ní: « Ádhu Kàgàwà rǔrǔ ní ìndrù dǔ tdítǔ okúna dǔ rò? Atdí ale mà tíí ìnè ndèwu kà-afí òzè ndònzì dhu? » 20 Ní kòmbí, ìnyi ní àdhi ndíni nyi nyagò tí nyi Kàgàwà nà? Adzi ní ka kòbhòlò wìtù tí àdù àtìna àti ndì nóbhòlò ale ní: « Ádhu nyi nyòbhòlò ima wò dhu bhèyi ní? » 21 Itǎ òru arí ale tí nzí àdù ndì ndòzè ndònzì dhu ònzì pbìndà anzi ní? Ndi atdí anzi-adì ní tí, kà tí nzí àdù ifuta nà àkǎ wìtù òbhòlò, ndàdù yà bìlinganà ka karí ngbǔya òko wìtù òbhòlò átò?

22 Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà rǔí ìnè ndònzì dhu ndì ndòzè dhu bhèyi pbìndà ale ní. Kǎzè ndìtè pbìndà nàwí yà àkǎkǎnà ndìtdì ànyǎya ale tò, ndíni pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nitè tí. Pbétù kǎdù i ale tó dhu-dzi òndù atdí. 23 Kǎzè átò ndìtè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó àbhǒnga yà izu ndì ndábà dǔyá ale tò. I ale kǎbhòlò angyangyi ndíni otsúya tí ndì pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. 24 I ale ní àlǎ'í. Kúnzi nzá àlǎ *Pbàyahúdí nzínzi ǔ rò tí, pbétù kúnzi àlǎ ìnzí ní Pbàyahúdí nzínzi ǔ rò átò. 25 Ndi dhu rǔí àdhàdhì yà nabì Òseyà bhà bhúkù ò Kàgàwà avò dhu bhèyi. Kǎti:

« Ìmbǎ íí pbàkà ale tí ale

ní ma manziya <Pbàkà Ale> tí.

Yà ìnzá ma mati atdí dǔ ma mózè dhu tí ale,

ní ma manziya <Atdí dǔ ma mózè Ale> tí^a.

26 Ndirò abádhí tò ka kavò dhu ònǎ rò ngari, kati: <Nyí ní nzí pbàkà ale,>

ní ǔ rò ka kanziya abádhí Kàgàwà, yà Ípírǒnga nà aríí ale bhà Inzo tí^b. »

27 Nabì Ìsayǎ na náavò dhu kpanya Pbàìsràyélí-okú dǔ rò, ndàti: « Ìmbǎ Pbàìsràyélí àmbènà íí abhò àdhàdhì ádrùngbǎ rèrù-bidǔ ɔɔkpó bhèyi màtí, ní ngúfe ale kèlǎ abádhí nzínzi ǔ rí ndì ùgu. 28 Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà rí yà adzi ǔ ale-ànyǎ ìtdì àkǎkǎ dhu bhèyi, yà ndì nyú ndì nduno ka dhu bhèyi, ndírò kà rí ndi dhu ònzì ìnzá ndì ndòdò nga ádzí rórò^c. » 29 Ndirò ndi nabì Ìsayǎ náavò dhu angyinǎ rò átò ndàti:

« Ìnzí Kàgàwà, yà kórɔ dhu dǔ aríí obi nà ale nígǔyana gukyè àlǎ-dhú nzínzi ǔ atdíthená ale àlǎ tò,

ní àlǎ kúlíyana àlǎ Sòdòmò mà Gòmòrà nà tó kigò ǔ bhà, yà kǎtdì tsèya bhèyi^d. »

Krístò ní yà ìndrù-pfò ùbè arí bhalabhala tó odu dhu

30 Nírò, ádhu ndì àlǎ kǎkǎ àlǎ rùnò? Ìnzí ní Pbàìsràyélí yà ìnzá dhu nanè Kàgàwà ròzù ì obhónángatále tí ale, ní kòzù wà obhónángatále tí

^z 9.17 Uvt 9.16 ^a 9.25 Òse 2.25 ^b 9.26 Òse 2.1 ^c 9.28 Ìsa 10.22-23 ^d 9.29 Òpt 19.23-28; Ìsa 1.9

a'uta-otù ǝ. ³¹Pbétù Pbàisràyélí, yà Úyátá t'ífuta-otù ǝ Kàgàwà rǝ 'òzù obhónángatále tí dhu ònè rǝ ubhínà ale, náawù nzá ùvò ndi bhèyi ka rǝ 'òzù dhu ò. ³²Ádhu-okú dǝ rǝ ? Abádhí anè nzá ndi obhónánga a'uta-otù ǝ, pbétù abádhí anè ka yà ì ònzina kasu-otù ǝ dhu-okú dǝ rǝ. Abádhí-pfǝ onzi abè wǝ ìndrù-pfǝ àbhǝ arí onzi rǝbè odu rǝ, ³³àdhàdhì Kàgàwà rǝnɔna ìlilǝ Andítá ò dhu bhèyi. Kà rǝtina :

« Kànǝ ma mìli ìndrù-pfǝ ùbǝ rí odu *Sàyunì tó pbìrì dǝ.

Ka ní ìndrù àbhǝ rǝ ràwà ì bhalabhala tó odu.

Pbétù, kà'u rǝ ale-nyì rǝ nzǝ iwu^e. »

***Pbàisràyélí núvǝ ì ìnzǝ 'ùngu ídzì otu dhu**

10 ¹Àbanǝnzó, ma mí atdyúna òho dhu, ndirò ma mí mìtsò Kàgàwà-rǝ Pbàisràyélí-okú dǝ rǝ ní dhu ní Kàgàwà ràkǝ ndìgǝ abádhí. ²Obhó tí, ima ní yà ma múnɔna dhu tó ngàmbi : abádhí ní atdíð Kàgàwà nózè ìfu ale, pbétù ndi ifuta náhu nzá obhóná inga t'únita ò rǝ. ³Abádhí-dǝ álù nzá ìngbà dhu bhèyi màtǝ Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí dhu, 'àdù dhu ònè ìdì fiyó obhónánga ìtǝrò. Abádhí úvǝ ì ìnzǝ 'ùngu obhónángatále tí Kàgàwà rǝ 'òzù òná otu. ⁴Obhó tí, Krístò-otù ǝ, Úyátá nàrà àhu ndi ndàkànà ndàrà àhu rǝ, ndíní Krístò nà'ù ìngbàtí ìli ndi ale mà nózù Kàgàwà adù tí obhónángatále tí.

Ògù rǝrǝ yà Ádrùngbàle Yèsù ná'ù ale tò kóró dhu

⁵Yàrí ní Músà andí Úyátá ìfǝ ka kí dhu-otù ǝ Kàgàwà rǝ ìndrù òzù obhónángatále tí dhu dǝ dhu. Kǝtì : « Úyátá únò dhu ìfǝ rí ale, ní ràdù ìpìrɔnga àbà ndi Úyátá-otù ǝf. » ⁶Pbétù, Kàgàwà rǝ ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǝ dhu rǝ mbǝ ìrǝ obi tí ìndrù tò. Ìlilǝ Andítá ò ka kándí dhu ndi dhu dǝ kati, nyi ràkǝ nzá nyati afínu ò : « Ádhi ndi òrù-akpà ò rúpo ? » Ndi dhu nádù ìrǝ àdhàdhì Krístò àbhǝ nyi nyí rifò ányì rǝ dhu bhèyi dhu. ⁷Ndirò, nyi nyàkǝ nzá nyati : « Ádhi ndi ɔve-bvù rófo ? » Ndi dhu nádù ìrǝ àdhàdhì Krístò àbhǝ nyi nyí rùpò ányì rǝ dhu bhèyi dhu. ⁸Pbétù, yàrí ní ndi Ìlilǝ Andítá únò Kàgàwà rǝ ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǝ dhu dǝ dhu : « Kàgàwà bhà ɔte rǝrǝ ìkyèrǝ tinú, kà rǝrǝ linú ndirò kà rǝrǝ afínu òg. » Ndi ɔte ní Krístò à'u ka kí dhu dǝ mà maróvɔna ìndrù tò ɔte. ⁹Nyi nyapé dhu ùnɔ kpangba tsùnɔ nyú ní nyati Yèsù ràrǝ Ádrùngbàle, nyadù dhu à'ù atdí afínu nyú nà iwà Kàgàwà rabhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rǝ, ní nyi nyádù ògù ògù. ¹⁰Obhó tí, ìndrù apé Yèsù Krístò ná'u afína nyú ò rǝ, nózù Kàgàwà ràdù obhónángatále tí. Ndirò, kǝpé ka ndi ndà'ù dhu ùnɔ kpangba tsùnɔ nyú ní, ní Kàgàwà ràdù kǝgu ìgǝ. ¹¹Obhó tí, Ìlilǝ Andítá rǝtina : « Ìngbàtí ìli ndi ale mà náapé kà'u, ní ndi ale rǝ nzǝ àdù dhu òzù ndàtì, kòkórò ndi ra'u ka^h. » ¹²Nírò

^e 9.33 Ìsa 8.14; 28.16 ^f 10.5 Law 18.5 ^g 10.8 Tǝr 30.12-14 ^h 10.11 Ìsa 28.16

Kàgàwà-ònzí, Pbhàhúdí mà ìnzí ní Pbhàhúdí mànà nùdà ì ní dhu rí ìmbà ìí atdí màtí. Obhó tí, kóró ale ríí nà Ádrùngbàle tí ale ní atdí ale kèlè, ndirò kàrí ídzìnga ònzí kóró ale yà fóná dhu nònzí tò. ¹³Ìlílà Andítá rí dhu òvò, ndàti: « Ndi Ádrùngbàle-rò ndi nìtsò ìngbàtí ìli ndi ale mà ní rādù ògù ògùⁱ. »

¹⁴Nírò, ìndrù rādù ìtsò ìngbà dhu bhèyi yà inzà ì á'ù Krístò-rò? Ndirò, abádhí rādù kà'ù ìngbà dhu bhèyi inzà ì àpè kàbhà màkürù ìri rórò? Ndirò abádhí rādù kàbhà màkürù ìri ìngbà dhu bhèyi ìmbà ndi dhu ùnò rí abádhí tò ale ríí rò? ¹⁵Ndirò, ka kádù dhu ùnò abádhí tò ìngbà dhu bhèyi dhu apé ìí inzà ka kòvì ìndrù abádhí-tí'ò dhu tí? Ìlílà Andítá rí dhu òvò mbèyi nyú ndàti: « Ídzì Màkürù nà ríwu ale ríwu dhu àlā ka kí dhu ní ídzì dhu^j. » ¹⁶Pbétù, kóró ale náa'u nzà ndi Ídzì Màkürù. Obhó tí, nabì Ìsayà náavò dhu ndàti: « Òò Ádrùngbàlé, ádhi ndi mà múnòna Ídzì Màkürù ná'ù? ^k » ¹⁷Ní ndi dhu bhèyi tí, ìndrù arí dhu á'ù Ídzì Màkürù ì ìri rò, ndirò ndi Ídzì Màkürù ní Krístò dō rôte Ote.

¹⁸Nírò ma mí dhu ìvù, mati: Pbhàhúdí níri tí inzà ndi màkürù? Abádhí ìri wà ka! Obhó tí, Ìlílà Andítá rätina:

« Màkürù nà ríwu ale-tù níri ndi kóró yà adzi ò,
abádhí-òtè àrà àhù yà adzi ò kóró ngari ònà^l. »

¹⁹Ma mí dhu ìvù tdítò, mati: Ndi dhu alú tí obhó Pbhàsràyélí-dò? Kálú wà abádhí-dò. Obhó tí, Músà ní'ì ndi wemberè t'ále, yà Kàgàwà avò dhu otùna ò, ndàti:

« Ma mí nyàbhù nyí'ì adha tó ale-afí nà yà ìmbà arí'ì pbàkà ale tí
ale dō. »

Ma mí nyàbhù nyàkò yà inzà nga nùni dhu tí nyí nyaròzùna ale rō^m. »

²⁰Nabì Ìsayà náavò Kàgàwà ùnò fíndà ìnzí ní Pbhàhúdí dō dhu átò òbi nyú nà, ndàti:

« Ma mábà ma fíyò ale ní kākà ìnzí úbhi mònè rō ale,
ma mítè ma fíyò ale ní kākà ìnzí úbhi dhu ònzí rō fudú aleⁿ. »

²¹Pbétù, Pbhàsràyélí-okú dō rò Kàgàwà rätina yà dhu bhèyi: « Bìlìnganà ma márà òtsúdu ìyì rō mambe ìnzí arí inga ìri, ndirò dōya ídzò ale ùnzí dō ní ndíní ingo tí tidu ò^o. »

Kàgàwà náadhò nzà pbìndà ale *Pbhàsràyélí dòtsí dhu

11 ¹Nírò, ma mí dhu ìvù mati: Kàgàwà náadhò tí òdho pbìndà ale? Inzá akekpa màtí! Obhó tí, imá na, ima ní Mùsràyelì, Àbràhamù bhà mùdzukurù, Bènyàminì bhà rùgànda. ²Kàgàwà náadhò nzà pbìndà ale kākà angínà rò ndi ndapì fíndà. Nyí nyùni tí nzà yà Ìlílà Andítá

ⁱ 10.13 Yòw 3.5 ^j 10.15 Ìsa 52.7 ^k 10.16 Ìsa 53.1 ^l 10.18 Zàb 19.5 ^m 10.19 Tòr 32.21 ⁿ 10.20 Ìsa 65.1 ^o 10.21 Ìsa 65.2

náarúnɔna nabí Èliya dǎ dhu ? Pbàìsràyéí òbhu ndì ndí Kàgàwà-ònzǐ rò, kǔnɔ dhu ndàti : ³« Ádrùngbǎlé, abádhí òkyè pbùkù pbànábí, 'àdù pbùkù màzàbáhú núgolo. Ní ima, ma mòdì atdí rò, ndirò abádhí rǐ mone ndínǐ ì oho tí ma^p. » ⁴Ní, ádhu Kàgàwà adù àdunà kà tò ? Kǎdù dhu kà tò, ndàti : « Ma mòdò wà àrùbhù lufù ale idù. I ale ní kǎkà ì núvò ìnzǐ 'òkò ɔtdyàya-dò *Bǎli tí kátina mǔngǔ-ngba-ònzǐ ale^q. » ⁵Ndi dhu bhèyi tí, indo màtí, ì núbhà ale-go rǐ ì inè. I ale ní, yà Kàgàwà ópì fíndà pbìndà ídzìnga ò àdhàdhì afína nyú nózè ka dhu bhèyi ale. ⁶Ní, dhu apé ì ì Kàgàwà ópì abádhí pbìndà ídzìnga-otù ò dhu tí, ní kǔpì nzá abádhí ònzǐ dhu-okú dò rò. Ndi dhu bhèyi kí ì rò, kàbhà ídzìnga ní nzǐ adù ì ì ídzìnga.

⁷Ní, ádhu olu ? Pbàìsràyéí náabà tí nzá yà ì arónena Kàgàwà bhà ídzìnga ? Ngúfe ale kèlè yà Kàgàwà ópì fíndà ní i ka nabà. Pbétù ngǔkpà, kǎkà òdòdì, nábhu kǎdù ròngò dòya ídzò ale tí. ⁸Obhó tí, ìlǐlǎ Andítá ò ka kandí dhu katí : « Kàgàwà abhù abádhí-afí ròngò odú, ìnzǐ abádhí-nyìkpò ala tí nga, ìnzǐ abádhí-bì ràdù inga ìrì. Ní abádhí náarǐ ì inè ndi dhu bhèyi tí indo màtí. » ⁹Ádrùngbǎ kamà Dàwudì ràtina átò :

« Abádhí tó mùhendù àkǎ ndùgèrè ndì abádhí rǒ, ndòngò abádhí òtsi rǐ àdà tí,
ndínǐ abádhí awá tí ì, 'àdù fíyó nzérenga tó perè nába.

¹⁰ Abádhí-nyǐnga àkǎ ndùtì, ìnzǐ ràla nga,
ndirò abádhí-adzíkpa àkǎ rùtdò ì bìlìnganà^r. »

Pbàìsràyéí náadhò Krístò dhu náabhù ídzìnga yà adzi ò ngǔkpà ale tò dhu

¹¹Nírò, ma mí dhu ìvù mati : Pbàìsràyéí-pfò dhu ɔbé tí, ràrà àhu abádhí rǐ 'àwà dòtsí dhu ò ? Inzá akekpà màtí ! Pbétù, Pbàìsràyéí ódhò Krístò dhu-okú dò rò, ìnzǐ ní Pbàìsràyéí náabà ì úgu òná otu, ndínǐ ì Pbàìsràyéí ambè tí adhàya ònzǐ dǎ. ¹²Ní, dhu apé ì ì Pbàìsràyéí tó afátá mà abádhí tó ivívinga mànà náabhù ídzìnga yà adzi ò ngǔkpà ale tò dhu tí, ní yà Kàgàwà únzǐ Pbàìsràyéí rǐ ògù tó otu núngǔ atdídǎ rò, ndi ídzìnga náadùya tí mbǎ ì ì abhò nyú ròsè ?

¹³Kòmbí ma mí dhu ùnɔ fùkù ìnzǐ ní Pbàìsràyéí tírò. Ima nyú, ima ní ìnzǐ ní Pbàìsràyéí tó uvitatále. Ní ma mí millè ndi pbàkà kasu-okú dò rò.

¹⁴Nírò, ma mí ì inè mabhù fàkǎ pbìrì ò bhà nyú rònzǐ ngǔkpà pbìrì ò ale-adhà, ìngó ma maraya tí abádhí nzínzǐ ò atdídhená ale mà nígu. ¹⁵Obhó tí, dhu apé ì ì Kàgàwà ódhò Pbàìsràyéí dhu níbhò ungbòta Kàgàwà mà nzínzǐ ò yà adzi ò ngǔkpà ale mànà dhu tí, ní Kàgàwà à'ù Pbàìsràyéí tdítdǎ dhu tí mbǎ adù ì ì àdhàdhì abádhí, kǎkà iwà ɔvè ale bhèyi ì ì ale, nába ìpìrɔnga tdítdǎ dhu bhèyi ?

^p 11.3 1Ká 19.10,14 ^q 11.4 1Ká 19.18 ^r 11.10 Zàb 69.23-24

Pólò rí ʒyʒ ʒfʒ ìbho Pbàìsràyélí mà abhúya-nzìnzì màrà dʒ dhu

16 Òbholò ka kòbhòlò mùgati-dòkpa^s nábhù ka kapé perè tí Kàgàwà tò, ní ndì nùbhà gòna nádù ìí kàbhà átò. Ndirò, Pbàìsràyélí ríí àdhàdhì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhèyi. Ní, ndì mìzèyìtunì-kpa-vé náapè ìí kàbhà dhu tí, ní ndì mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí nádù ìí kàbhà átò. 17 Ní, Kàgàwà ú'a ndì mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí-ròrò, ndàdù nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí, yà irí ʒ arí ìnga mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí núpba ndùtsì kòkò ù'á ndì ndú'a mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí tó ngari ʒ. Ní kòmbí nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyarí Pbàìsràyélí náabà ìdzìnga àbà átò, àdhàdhì irí ʒ mìzèyìtunì-ɔpbí náarí yà òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa-vé ʒ rò ráhu idha nómvù átò dhu bhèyi. 18 Nírò, nyí nyàkà nzá nyònzì kàkà ù'á Kàgàwà ú'a mìzèyìtunì-ɔpbí gàyà. Nyí nyí mbà nyí nyí nyòyò okúna dò rò dhu nà. Obhó tí, ìnzí ní nyí ndì nyí nyarí ɔbi àbhù ndì mìzèyìtunì-vé' tò, pbétù ká-vé náarí ndì ɔbi àbhù fùkù.

19 Nyí nyí ìnè nyàtì ma ní : kòrì mìzèyìtunì-kpa-ɔpbí ka kú'a, ndíní mǎ, mǎ mabá tí ngari ariya dʒ. 20 Ní, nyí nyùnò obhó dhu. Ka kú'a abádhí, abádhí uvò ì ìnzí ì a'u tí dhu dhu-okú dʒ rò. Ndirò nyí, nyí nyí ìnè pòtsó nyí nyùpbǎ nyí ndì itsu rò ró, a'uta nà nyí nyí dhu-okú dʒ rò. Ní kòmbí, nyí nyàkà nzá nyòyò nyí, pbétù nyí nyàkà nyàndà nga mbèyi ! 21 Obhó tí, dhu apé ìí ìnzá Kàgàwà ubhà kòrì itsu-ɔpbí-ayí, ròngò àmbe ʒ'ò dʒ dhu tí, ní kádùya nyùbhà ìngbà dhu bhèyi ? 22 Nírò, nyirè pé nga Kàgàwà bhà ìdzìnga dʒ, ndirò nyirè pé nga kàbhà nàwí dʒ átò. Àbadhi ní pbìndà nàwí itè arí kàkà ì núvò ìnzí 'à'ù ndì ale-okú dʒ rò ale. Pbétù, ka nádù ìí ìdzi ale fùkù, kàbhà ìdzìnga ʒ nyí nyòkò rò. Ìmbà kíí ndì dhu bhèyi rò, ní nyí nyú mà kú'aya nyí átò. 23 Ndirò, Pbàìsràyélí na náapè 'ùgèrè, 'à'ù Kàgàwà tdítð, ní kà rí ìnè ndùpbǎ abádhí tdítð, ndùtsì yà abádhí ìí ʒyá fíyò ngari ʒ. Obhó tí, Kàgàwà ríí ìnè ndùpbǎ abádhí, ndùtsì tdítð. 24 Nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyí àdhàdhì irí ʒ mìzèyìtunì-ɔpbí, yà Kàgàwà ú'a ndàdù àpbanà, ndùtsì yà òzò tí ndì ndazò mìzèyìtunì-kpa rò bhèyi, ìnzí ní yà mùhàngú ʒ rò ka karí kòzò ònà ʒfʒ ʒ. Pbétù, Pbàìsràyélí ríí àdhàdhì wò ndì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhèyi. Ní dhu rí ìmbà ìí odú Kàgàwà tò, ndùpbǎ yà ù'á ndì ndú'a ndì mìzèyìtunì rò rò ɔpbína, ndàdù ùtsìnà kà-rʒ tdítð.

**Kàgàwà ríí izu tó afina nà
Pbàìsràyélí mà ìnzí ní Pbàìsràyélí màrà dʒ dhu**

25 Àbanǎnzó, ma mòzè nzá nyòkò ìnzí nyùni yà orù ʒ ongónà àdi dhu, akye nyí nyòzúna nyí atdíð ìnga nùni ale tí ní. Ndi dhu yà orù ʒ ongónà

^s 11.16 Ɔzt 15.19-21 ^t 11.18 Mìzèyìtunì-kpa-vé tí ka kátina iró ní Pbàìsràyélí t'ábhúna-nzìnzì.

àdi ní yàrí: atdídhéná Pbhàsràyélí nóokoya afíya róngò ò'ò odú, ràrà àhu yà Kàgàwà únzì ìnzí ní Pbhàsràyélí rí ògù-otù ùngǔ atdíðǎ dhu ò. ²⁶Nírò ní ndí Ísràyelì tó pbrìrì ò ábhǒ ale nùugùya àdhàdhì yà ìlìlǎ Andítá ò Kàgàwà rǒvǒna dhu bhèyi, ndàti:

«Èwutaba rí ndìtò Sàyunì tó pbrìrì dǎ.

Kàrì nzére dhu ìtò Yàkǒbhò bhà pbàdzukuru nzínzì ò rò.

²⁷Wǒrì ní ndí yà abádhí mànà mà mungbòya mà nǐ ungbòta, abádhí tó nzérena nùba ma mí abádhí tó ònà kàsùmì ò^u.»

²⁸Ídzì Màkǔrù Pbhàsràyélí òdhò dhu ka kàndà rò, abádhí ní Kàgàwà rǒ òmvǔ, ndí dhu rádù ìrì mùgàsù tí fùkù. Pbéù, Kàgàwà avò abádhí fíndà dhu ka kàndà rò, abádhí ní atdíðǎ Kàgàwà ózè abhúya-okú dò rò ale.

²⁹Obhó tí, Kàgàwà náarí nzì ìndrǔ tó ndì ndàbhù perè àkǎ ndí ale-fǒ rò. Ndirò, kàrì nzì fíndà ndì ndòvò ale òdho. ³⁰Angyi nyǐ, ìnzì ní Pbhàsràyélí tírò, nyǐ nyuvó nyǐ ìnzì nyǐrì Kàgàwà-tsù dhu, pbéù kòmbí, kǔbà dhu fùkù Pbhàsràyélí úvò ì ìnzì 'rìrì kà-tsù dhu dhu-okú dò rò. ³¹Àdhàdhì abádhí úvò ì kòmbí ìnzì 'rìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu nábhu Kàgàwà rǐrì izu tó ale-afí nà dèkù dhu bhèyi, ní kǐiya ìnè izu tó afína nà átò abádhí dǎ, abádhí rǐ 'ùgèrè 'ìngò tina ò rò. ³²Obhó tí, Kàgàwà ábhù Pbhàsràyélí mà ìnzì ní Pbhàsràyélí mànà rǐrì ìnzì rǐ tsùnà dhu ìrì ale tí, ndínì ndì ndì'ì tí izu tó afína nà abádhí dǎ kóró.

³³Ándà pé Kàgàwà bhà ìdzìnga náarǐrì ádrùngbǎ tí dhu! Kàrì dhu-ònga òvò tí dhu mà, kàbhà inga t'únita mànà rǐrì abhàbhó nyú ròsè! Ádhi pbá ale ndí kàbhà ìrèta àwe rádù? Ádhi pbá ale ndí kùdhè ndì ndònzì tí dhu rádù dǒna àlu? ³⁴Àdhàdhì yà ìlìlǎ Andítá rǒvǒna dhu bhèyi:

«Ádhi pbá ale ndí Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ìrèta núnì?

Ádhi pbá ale ndí kà tó rádù sedzà àbhù?»

³⁵«Ádhi pbá ale ndí dhu nábhu angyi Kàgàwà tó,

ndínì kǎdù tí ndí dhu-arì ò dhu àdu fíndà?» ³⁶Obhó tí, kóró dhu náaráhu kà-fǒ rò, kóró dhu kàbhòlò ndí, ndirò kóró dhu rǐrì kà tó. Ní, kàkǎ ìlèta nà dhòdhódhóngà nà! Àmìnà.

Kàgàwà bhà kasu ònzì ka kí atdí ale-afí nyú na dhu

12 ¹Nírò àbanǐnzó, àdhàdhì Kàgàwà nítè pbrìndà izu tó ale-afí àlè tó dhu bhèyi, ma mìtdè nyǐ ìtdè tí, nyǔbho ngbǒku kà tó, rǐrì àdhàdhì Kàgàwà tó ka kùbho ìpírǒrò rǐrì izà tó perè bhèyi, kà-nyìkpó ò ìlǎ, ndirò kà-nyìkpó nǒfò perè bhèyi. Wǒrì ní ndí àdù ìrì obhónánga tó òfò, yà Àbadhi èle nyǐ nyádù nǐ. ²Nyǐ nyákǎ nzá nyònzì nyǐ àdhàdhì yà kòmbí arǐrì adzi ò ale náarí 'ònzì ònà òfò ò. Pbéù, nyǐ nyákǎ nyàbhù Kàgàwà rùgèrè nyǐ, ndàbhù fùkù ìrèta róngò òwútána tí, ndínì nyǐ nyuni

^u 11.27 Ìsa 59.20-21 ^v 11.34 Ìsa 40.13-14 ^w 11.35 Yòb 41.3

tí Kàgàwà ózè nyǒnzì dhu. † dhu ní: ídzi dhu tí ríí dhu mà, Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu mà, ndirò obhónánga tó dhu nyú tí ríí dhu mànà.

³ Adhàdhì yà Kàgàwà ònzínà idù ídzìnga mií uvitatále tí dhu-bvu rǒ, ma mátina nyí nǐ kóró: atdí ale mà nzínziku ð náká nzá ndòzè ndì ɔrú nyú, ròsè yà ndì ndíí òná òfò dónà. Pbéti, nyí nyàká nyǒzè nyí yà nyí nyú nyí nyíí òná òfò ð, ìnzì nyí nyí nyídzì rórò, àdhàdhì yà Kàgàwà úndò fùkù fùkù a'uta-otù ð perè-bvu rǒ. ⁴ Atdí ale-ngbò rǒ, ale-ngbò-rǒngá-nzo náaríí ibí, ndirò i ale-ngbò-rǒngá-nzo rí mbà íí kóró atdí kasu nà tí. ⁵ Ní ndi dhu bhèyi tí, àlè kí mbà íí ibí rò màtí, ní àlè ní atdí ale-ngbò kèlè Krístò mànà àlè kúngbò àlè dhu-otù ð. Ndirò àlèí kóró, àlè kúngbò àlè àlè ríí atdí ale-ngbò tí, ìngbàtí íli ndì ale mà ríí pbìndà ngari ð àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngà bhèyi. ⁶ Pbiñdà ídzìnga-bvu rǒ, Kàgàwà íbhò dhèdhèrò perè-tidò àlè tò. Ní, kàbhà *nabi bhèyi ka kí dhu òvò ìndrù tò dhu tó perè nábà ale, náká ndàrà dhu òvò rǒ ìndrù tò yà kóró àlè ká'ù obhónánga tó ɔte-bvu rǒ. ⁷ Ngùkpa ale dzùnà t'ònzita tó perè nábà ale, náká ndònzì ka mbèyi. Ìndrù tò ka kí dhu ùdhè dhu tó perè nábà ale, náká ndùdhe dhu mbèyi ìndrù tò. ⁸ Ngùkpa ale tó ka kí sedzà àbhù dhu tó perè nábà ale, náká ndàbhù sedzà mbèyi abádhí tò. Ìndrù tò ka kí perè ùbhò dhu tó perè nábà ale, náká ndùbho ka ìnzì ndì ndòzèna rórò. Ìndrù òdò arí ale, náká ndòdò abádhí mbèyi. †zu tó ale-afí nà ka kíí ngùkpa ale dǒ dhu tó perè nábà ale, náká ndònzì ka dhèdhe nà.

Yèsù ná'ù ale àkà 'òkò tí nzínziya ð dhu

⁹ Fùkù àzè náká ndíí ìmbà òná ɔtrátá na. Nyí nyàká nyǒndrò kóró dhu-tsí kàkà nzére dhu tí ríí, nyàdè nyàpba ídzi dhu tí ríí dhu rǒ. ¹⁰ Nyí nyàká nyòzè nyí nzínziku ð àdhàdhì atdí àba bhà ale náarí 'òzè nzínziya ð dhu bhèyi. Nyí nyàká nyíí wemberè t'ále tí nzínziku ð nyí nyí nyíí dhu ð. ¹¹ Nyí nyàká nyǒnzì Ádrùngbàle Yèsù bhà kasu atdyúku nyú nà, ìmbà itsí na, ndirò nyí nyàká nyǒnzì ka afíku nyú nà. ¹² Nyí nyàká nyòkò dhèdhe ð, yà àlè tò Kàgàwà òkò findá làká dhòdhòdhóngà tó ípìrǒngà òdò nyí nyí nyí nyabá tí rò. Nyí nyàká nyòndù dhu-dzi àpbè ð, nyàdè ìko pòtsó itsòta ð. ¹³ Nyí nyàká nyǒnzì Kàgàwà bhà ale dzùnà fiyó mùhetù ð, nyàdè òwu olo tí ríí ale àkò rǒ.

Àzè àkà kitè kóró ale tò, ìmbà ríí òmvù tò màtí dhu

¹⁴ Nyí nyàká nyàso rùkù rávu ale. Nyí nyàká nyàso abádhí, ìnzì ní nyòfù abádhí òfù tí. ¹⁵ Nyí nyàká nyǒnzì dhèdhe atdíkpá kàkà dhèdhe ð ríí ale mànà, nyàdè òdzi atdíkpá kàkà òdzi ródzi ale mànà. ¹⁶ Nyí nyàká nyòkò ìrita nà nzínziku ð. Nyí nyàká nzá nyùbhà ale ìdzì ka kí dhu ràtdù afíku, pbéti nyí nyàká nyùbhà nyí ɔɔwà ð ka kóko dhu ràtdù ndi afíku. Nyí nyàká nzá nyǒzè nyí nyí-tírò dhu-ǒnga t'òvòta nùni ale tí.

¹⁷ Nyí nyàká nzá nyàdu nzére dhu ìndrù tò nzére dhu nǐ. Nyí nyàká nyíí ídzìnga ònzì ka kí kóró ale tò nǐ ale-afí nà. ¹⁸ Akàkà nǐ, tíku òná rò, nyí nyàká

nyǒnzì obi nyòkò màrùngà ð kóró ale màna. ¹⁹Ɖdhídù, yà atdíð ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nzá nyútsè rùkú dhu nyí-tírò, pbétù nyí nyàkǎ nyúbhà ngari Kàgàwà bhà nàwí tò rònzi ndi kasu. Obhó tí, ka kándí dhu ìlǎ Andítá ò, kati: « Ìndrù rǎ dhu ùtse ka kí dhu ní kàsùdu. Ìma, Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi ma mutsèya rùkú dhu^x. » ²⁰Pbétù, àdhàdhì yà ìlǎ Andítá náarúnona dhu bhèyi: « Rùnù arí òmvù tí ale náapé ì ò wù nà, ní nyi nyàkǎ nyabhu ònyù kà tò. Kǎpé ì ò idha-atdyú nà, ní nyi nyàkǎ nyabhu idha kà ròmùvè. Obhó tí, wò dhu bhèyi nyi nyǒnzì dhu rǎdù ì ò àdhàdhì kàzà-li nyi nyìtrò kà-dò-tsíró dhu bhèyi^y. » ²¹Nyi nyàkǎ nzá nyabhu nzére dhu rònzi lèmanu, pbétù nyi nyàkǎ nyǒnzì nzére dhu lèma ìdzìnga t'ònzìta nǎ.

Àlità bhà ádròdrò ale àkǎ kifù dhu

13 ¹Ìngbàtí ìli ndi ale mà nǎkǎ ndífu idzi nónyù ìndrù dǎ ádròdrò ale. Obhó tí, inzà áhu Kàgàwà bhà rò ádrùngbǎnga náarí mbǎ ì. Ndirò, kǎkǎ idzi nónyù ìndrù dǎ ádròdrò ale náli ní Kàgàwà. ²Nírò, ádrùngbǎnga tò obi nà arí ale nà rí ndàgò ale ní Kàgàwà ùyǎ dhu nà rí ndàgò ale. Ndirò, ndi dhu bhèyi arí dhu ònzi ale ní iwà Kàgàwà rǎ anya ìtǎ dǎyá dhu nìdhà dǎyà ì tǎrò ale. ³Obhó tí, ìdzi dhu ònzi arí ale náarí nzí ádròdrò ale-òdò ònzi, pbétù abádhí-òdò ònzi arí ní nzére dhu ònzi arí ale. Nyi nyózé tí wà nyongò àdi ìnzí nyi nyí ádrùngbǎle-òdò ònzi rórò? Nírò, nyi nyàkǎ nyǒnzì ìdzi dhu, ní kà rǎdù nyífu. ⁴Obhó tí, ádròdrò ale rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíni nyi nabhù tí nyǒnzì ìdzi dhu. Pbétù, dhu apé ì ò nzére dhu ònzi nyi nyarí dhu tí, ní nyi nyàkǎ nyǒnzì abádhí-òdò. Obhó tí, ìnzí ní kòkórò nga ndi abádhí rǎ ìndrù tò ì ì mǎlipò àbhù nǎ ádrùngbǎnga tò obi nà nǎ. Mǎlipò àbhù abádhí rǎ nzére dhu nònzi ale tò rò, abádhí rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíni kàbhà nàwí nitè tí ì ale tò. ⁵Ní ndi dhu-okú dò rò, inga nòfò dhu nyú ní kifù ádròdrò ale, ìnzí ní Kàgàwà bhà nàwí-òdò ònzi ka kí dhu-okú dò rò tí, pbétù, ale-afí rǎ dhu ìtè átò ìdzi dhu rǎrǎ ndi dhu-okú dò rò.

⁶Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyarí pàratà ùfò átò. Obhó tí, àlità bhà kasu ònzi arí ádròdrò ale náarúnzina ní Kàgàwà bhà kasu. ⁷Ní, nyí nyàkǎ nyábhu ìngbàtí ìli ndi ádrùngbǎle bhà obhónánga mà ndi ádrùngbǎle tò. Nyí nyàkǎ nyúfò pàratà yà pàratà àbhù arí kufò ndombè-fó, ndirò nyí nyàkǎ nyàtsà *tákísi yà tákísi àtsà arí ale-fó. Nyí nyàkǎ nyífu ifuta nà àkǎ ádrùngbǎle, nyàdù ilèta nà àkǎ-tsí nílè.

Ìndrù rǎ 'òzè nzínziya ð dhu ní Kàgàwà bhà Ɖyátá ìfù ka kí dhu

⁸Nyí nyàkǎ nzá nyí atdí ale bhà wànzá nà màtí. Wànzá tí nyí nyàkǎ nyí nà ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní, nyózé nyí nyí nzínziku ð dhu. Obhó

^x 12.19 Tòr 32.35 ^y 12.20 Mbà 25.21-22. Kà-tì ní, ngàtsi nǎ, wò dhu bhèyi nyi nyǒnzì dhu dhu rǎdù ndi ale àbhù nyina rìwù, rǎdù ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga.

tí, ɔdhìnà nòzè ale nífu wà Ƴyátá atdíǎ. ⁹Kàgàwà bhà Ƴyátá rǐ dhu òwɔ, ndàtí : « Dhu àkǎ nzá nyɔnzì m̀nyò̀nì, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyɔnzì ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyili affnu ngàtsi ale-fɔ rǐ dhu dǎ. » Kǒkò ì Ƴyátá mà, kórɔ ngǔkpà-tsi mànà, ní ka kútsi yàri atdí Ƴyátá ò : « Nyi nyàkǎ nyoze ɔdhìnu àdhàdhì yà inyi nyú nyi nyòzè nyi nyi-tírò dhu bhèyi^a. » ¹⁰Ɔdhìnà nòzè ale rǐ nzi àdù nzére dhu ònzì kà-rò. Nírò, ale t'òdhìnà òzè ka kí dhu ní Ƴyátá ifù ka kí àkǎkǎ dhu bhèyi dhu.

Krístò rǐngo òná idho àkǎ kòdò tí dhu

¹¹Nyǐ nyàkǎ nyòzè nyǐ nzínziku ð, nyǐ nyùni wà yà àlè kí rǐ òná kòmbí kàsùmì nídhunǐ. Obhó tí, Yèsù Krístò àlè ka'ù òná kàsùmì ð, àlè kúgu dòtsí òná kàsùmì ní rǐ àdì ndì ndàdì itse ró. Ní kòmbí, kìndù wà ndì íkyèrò nyú àlè tí. Nírò, kànǐ idho ò rò nyǐ nyǐ nyǐvà òná fùkú kàsùmì nǎkǎ wà ! ¹²Iku-ǝnga àlì wà ndì, ndirò inga rǐbho dhu níndù wà ndì. Àlè kǎkǎ àlè ràwà ìndò tó m̀tsɔ igi, àlè ràdù ìla ùgye àlè kí ní awáwù ð m̀tsùmù nùgù. ¹³Àlè kǎkǎ àlè rǐ adyíbhengá nga nà àkǎ ídzì m̀tsɔ nà, àlè ràdù àlè òdò kǎkǎ dhu-tsi rǒrò. I dhu ní : pìrà bhèyi ka kí dhu ònyu dhu, iwa t'órita, kórɔ m̀nyò̀nì-tidò t'ònzita, anya t'ònzita, ndirò adha tó ale-afí nà ka kí dhu. ¹⁴Nyǐ nyàkǎ nyǐfǔ yà Yèsù íbhò àlè tó m̀tsùmù. Ndirò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǐbhà yà ngbòku rǐ atdyúya òho dhu ròvò nyǐ, nyámbe kòzè dhu ònzì dǎ.

Inzá ìndrú àkǎ ndòtdì ɔdhìnà-ànyǎ ònyù-okú dò rò dhu

14 ¹Nyǐ nyàkǎ nyǎkɔ yà ivíví a'uta nà arǐ ale inzá nyǐ nyàgò nyǐ nà pbìndà irèta dǎ rǒrò. ²Atdí ɔfò ní, atdí ale rǐ ìnè ndònyù kórɔ ònyù-tidò pbìndà ɔbi nà a'uta-okú dò rò, pbétù ngàtsi ale ràdù ndà'ù ndònyù ìtò-bǐ^b kèlè pbìndà ivíví a'uta-okú dò rò. ³Ní, wò ndì kórɔ ònyù-tidò ònyu arí ale nǎkǎ nzá ndònzì yà ìnzí arí ìzǎ ná'a ale-itsì. Ndi dhu bhèyi tí, yà ìnzí arí ìzǎ ná'a ale, nǎkǎ nzá ndòtdì yà kórɔ ònyù-tidò ònyu arí ale-ànyǎ, Kàgàwà nǎkɔ wà kònyu arí ale átò nídhunǐ. ⁴Inyi, inyi ní àdhi wò ngàtsi ale bhà kasutále dǎ nyi nyarí anya ìtdì rò ? Kàrǐ kórɔ dhu ònyu dhu mà, ndirò ìnzí kà rǐ kórɔ dhu ònyu dhu mà ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle-òtè. Ndirò, kàbhà Ádrùngbǎle Yèsù rǐ ìnè ɔbi nà ndìdì ka pòtsò pbìndà a'uta ð.

⁵Atdídhená ale náarí atdídhená idho òzè atdí dǎ rǐ tǐya nà ròsè ngǔkpà idho dònǎ dhu tí. Pbétù, ngǔkpà ale arádù kórɔ idho òzè rǐ àdhàdhì. Ndi dhu bhèyi ní ndì, ngàtsi ale náarí dhu à'ù àdhàdhì ndì nyú ndì ndírèna

^z 13.9 Uvt 20.13-15,17 ; Tòr 5.17-19,21 ^a 13.9 Law 19.18 ^b 14.2 Ròmà tó kigò ð
 *Kànisa ð, ivíví a'uta nà ale náazè 'ònyù ìtò-bǐ kèlè, akye ì owuna yà iwà Músà bhà Ƴyátá ísò ìnzí kongò à'ana ìzǎ mà m̀ngǔ-nzo tó ka kàbhu perè tí ìzǎ mànà ná'a ní.

ndítírò dhu bhëyi. ⁶ Affina nitù atdí idho-okú dò rò ale, ní rí dhu ònzi ndi dhu bhëyi ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbǎle Yësù. Kóró ònyù-tidò ònyu arí ale ní rí dhu ònzi ndi dhu bhëyi, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbǎle Yësù átò. Obhó tí, kà rí òtsò àbhù Kàgàwà tò pbìndà ònyù-okú dò rò. Ndirò, ìnzí arí kóró ònyù-tidò ònyu ale ní rí dhu ònzi ndi dhu bhëyi átò, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbǎle Yësù, ndàdù òtsò àbhù Kàgàwà tò. ⁷ Obhó tí, àlě karí mbà ípìrǒnga nà àlě kòzè àlě ríí kà nà dhu-okú dò rò. Ndirò, àlě karí nzí ùve àlě kòzè àlě rùve dhu-okú dò rò. ⁸ Kà-tí ní, àlě kapé ìí ípìrǒnga nà, ní àlě kíí kà nà Ádrùngbǎle Yësù òzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò àlě kapé ùve, ní àlě kúve Ádrùngbǎle Yësù òzè ka dhu-okú dò rò. Nírò, dhu apé ìí àlě kíí ípìrǒnga nà dhu tí, ndirò ngàtsi ní dhu apé ìí àlě kúve dhu tí, ní àlěí ní Ádrùngbǎle Yësù bhà ongyéngá. ⁹ Obhó tí, Krístò avè ndàdù ndìngbè, ndíní ndi ndadì tí Ádrùngbǎle tí kàkà iwà ùve ale mà, ípìrǒnga nà ríí ale mà nà tò. ¹⁰ Pbétù inyi, ádhu nyi nyarí anya òtdì òdhìnu dǎ okúna dò rò? Ndirò ádhu inyi, nyi nyarí òdhìnu-itsì ònzi okúna dò rò? Obhó tí, àlěí kóró àlě kikòya Kàgàwà bhà anya t'únòta tó tombi-ònzí. ¹¹ Obhó tí, ka kándí dhu ìlìlǎ Andítá ò kati :

« Ádrùngbǎle Kàgàwà ràtina :

« Ìma, ma mǐí ìnè nyìkpódu nà. Ní, kóró ale núukòya òtdyùya-dò ònzidú, ndirò kóró ale nóvòya dhu k pangba 'àti : ma ràrì Kàgàwà^c. » ¹² Ní ndi dhu bhëyi tí, ìngbàtí fli ndi ale mà àlě nzínzi ò náaweya ndi ndanzì dhu ndítírò Kàgàwà-ònzí.

¹³ Nírò, àlě kàkǎ nzá àlě rìtdì àlě-ànyǎ àlětírò àlě nzínzi ò. Pbétù, kàní nyí nyàkǎ nyònzì dhu : nyí nyàkǎ nzá nyéli òdhíku-tsù ùtò rádù ìnzí rùngu Kàgàwà bhà otu dhu abádhí-ònzí, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyònzì abádhí àbhù rádù ròtsù nzérenga ò dhu. ¹⁴ Ma mùni wà dhu madù dhu à'ù, Ádrùngbǎle Yësù-otù ò : Kàgàwà-nyìkpó ò òtì atdí ònyù-tidò mà ràrìí mbà. Pbétù, ndi ale apé atdí ònyù-tidò mà òzù Kàgàwà-nyìkpó ò òtì dhu tí, ní ndi ale tò ndi ònyù òtì wà. ¹⁵ Dhu apé ìí yà nyi nyónyuna ònyù-okú dò rò nyi nyàbhù òdhìnu-afí ríí izu nà dhu tí, ní nyi nyíí ìmbǎ àzè tó ale-afí nà. Pbùkù ònyù-okú dò rò nyi nyàkǎ nzá nyabhù wò Krístò náavè okúna dò rò ale nyú rìtsì pbìndà a'uta ò. ¹⁶ Nírò, ídzi dhu tí nyí nyòzù dhu ònzi nyí nyí dhu nákǎ nzá ndíí nzére dhu ùnò yà ìnzá Yësù ná'ù ale rádù nyí ní okúna dò rò dhu tí. ¹⁷ Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní nzí ònyù, ndirò ka ní nzí òmvú. Pbétù ka ní yà Kàgàwà bhà ìlìlǎ-Alafí aróznina àlě-nyùtsì dhu. † dhu ní : kǎrí àlě àbhù àlě rònzi obhónánga tó dhu, àlě ròkò màrùngà ò àlě nzínzi ò, ndirò àlě ròkò dhèdhe ò. ¹⁸ Ní wòrí

^c 14.11 Ìsa 45.23

ǒfò ǒ àlě kí Krístò bhà kasu ònzi dhu rí ndi àlě àbhù àlě ròfò Kàgàwà-nyìkpó, ndirò ìndrù-nyìkpó.

¹⁹Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kàkà àlě rònè màrùngà ìbhò rádù àlě nzínzi ǒ dhu. Ndirò, àlě kàkà àlě rònzi ngùkpà ale òsi rádù fìyó a'uta ǒ dhu. ²⁰Nyi nyàkà nzá nyinza Kàgàwà rǒnzina àlě-nyutsi kasu ònyù-okú dò rò. Obhó tí, kóró ònyù-tidò ríì ìnè konyù, pbétù òdhìnu àbhù rádù ìnzì rùngu Kàgàwà bhà otu ònyù-tidò ònyù nyi nyí dhu ní nzére dhu. ²¹Dhu rádù àkà mbèyi nyú nyubhà ìzà ìnzì nya'à, nyubhà òvayì ìnzì nyòmùvè, nyadù àdi ìnzì nyonzi kóró dhu-tsí yà òdhìnu-tsù ùtò rádù ìnzì rùngu Kàgàwà bhà otu. ²²Inyi, nyi nyàkà nyòdò yà pbàkù a'uta ábhù nyozè ìdzi dhu tí Kàgàwà-ònzì dhu afínu ò. Hirò nónzi ale ní yà ìnzì arí ànyàna òtdì ndìtírò yà afína ùdhè dhu ndi ndònzì rò. ²³Pbétù, yà afína rùguru ndi ndónyuna ònyù-okú dò rò ale, nányà Kàgàwà ǒtdì wà. Obhó tí, kà rí nzì ndi dhu ònzi a'uta nónzi ka òná ǒfò ǒ. Ndirò, ònzina ka kí kóró dhu-tsí, yà ìnzá ndi nàkò a'uta nà ní nzérenga.

Inzá dhu àkà ìndrù rònzi nyìkpóna òfò ndìtírò dhu kèlè dhu

15 ¹Àlě'í yà ǒbi nà àlě kí'í àlě tó a'uta ǒ rò, àlě kàkà àlě rònzi kàkà ìmbà rí'í ǒbi nà fìyó a'uta ǒ ale dzùnà fìyó ivívinga ǒ, ìnzì àlě rònzi àlě-nyìkpó kèlè ǒfò rí àlètírò dhu. ²Ìngbàtí ìli ndi ale mà àlě nzínzi ǒ nákà ndònzì òdhìnà-nyìkpó ǒfò rí dhu kà tò ndi ndí ìdzìnga ònzi dhu-otù ǒ, ndíní ndi dhu adù tí ndi ale òsi pbìndà a'uta ǒ. ³Obhó tí, Krístò nyú mà náanzì nzá nyìkpóna ǒfò rí ndìtírò dhu, àdhàdhì yà ìlìlǎ Andítá ò ka kandí *Màsiyà dǒ dhu bhèyi: «Yà abádhí arúnona inyi, Kàgàwà, nǐ nzére dhu tó ìtútànga náarà ndà'e dùdú^d.» ⁴Ndirò kóró dhu yà angyí ka kandí ìlìlǎ Andítá ò, ní ka kandí ndíní dhu nudhè tí àlě tò. ⁵Andítá náarí àlě àbhù àlě ròndù dhu-dzi, ndàdù àlě-afí àbhù ròtsi ǒbi, ndíní àlě kabá tí yà Kàgàwà akò fìndá làkà àlě tò dhu. ⁶Nírò, Kàgàwà, yà dhu-dzi t'òndùta tó ǒbi àbhù arí ìndrù tò ndàdù ale-afí òpè ale, nákà ndàbhù nyí nyí'í ìrita nà nzínziku ǒ, Krístò Yèsù bhà ǒfò nòdyi nyí nyí dhu-otù ǒ. ⁷Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò t'ábanà, nílè atdí afíkú na ndirò atdí tükú na.

Krístò ìra Pbàyàhúdí mà ìnzì ní Pbàyàhúdí mà nà tò dhu

⁷Nírò, nyí nyàkà nyòngò nyàkò nzínziku ǒ àdhàdhì Krístò náakò nyí dhu bhèyi, ndíní Kàgàwà-òvò ilè tí ndi. ⁸Obhó tí, ma mátina kpangba nyí nǐ, Krístò ìra Pbàyàhúdí tó kasutále bhèyi, ndíní ndi ndabhù tí yà abádhí t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkà rāká, ndi dhu rádù dhu ìtè Kàgàwà rārì yà ùnò ndi ndùnò dhu ìfù arí ale. ⁹Kíra átò ndíní ìnzì ní Pbàyàhúdí nílè tí

^d 15.3 Zàb 69.10

Kàgàwà átò pbìndà izu tó ale-afí-okú dò rò, àdhàdhì yà ìlìlǎ Andítá ò ka kándí ka dhu bhěyi. † Andítá rătina :

« Wò dhu-okú dò rò, ma móngo nyilè ìnzì ní Pbàyàhúdí nzínzì ð, ndirò ma móngo adyi ùyù mífù nyi nǐ^e. »

¹⁰ Ndirò, Andítá rătina tdítđđ :

« Nyǐ, ìnzì ní Pbàyàhúdí tírò, nyònzì dhèdhe atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà' ! »

¹¹ Ndirò kà rătina tdítđđ yà dhu bhěyi :

« Nyǐ ìnzì ní Pbàyàhúdí, nyilè Ádrùngbǎle.

Nyǐ kóró alé, nyilè ka^g ! »

¹² Ndirò, nabì Ìsayà rătina :

« Yēsè bhà mùdzukuru^h níitɔya ndì.

Ní, kǒnyɔya idzi ìnzì ní Pbàyàhúdí dđ,

ndirò i ale adùya nyìkpóya ìli kà-rǒ, ndínì ì nigú tí' . »

¹³ Nírò Kàgàwà, yà àlě àbhù arí àlě rùli àlě-nyìkpó ndì ndónzina dhu rǒ ale, náká ndirǎ nyǐ àkáká dhèdhe nǐ, ndàdù nyǎbhu nyòkò màrùngà ð, ka nyǐ nyá'ù nidhunǐ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyádù nyìkpókú ùli atdíđđ kà rǒnzina fùkù dhu rǒ ìlìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ.

Pɔlò rǒte ìnzì ní Pbàyàhúdí nzínzì ð ndì ndónzina kasu dđ dhu

¹⁴ Àbanǎzó, nyǐ nyú nàndà dhu nǐ, ma muni wà dhu mběyi nyú, nyǐ rùlè ùlè tí ídzinga t'ónzita nǐ, ndirò nyǐ rúni wà obhó dhu tí rǐí dhu mběyi nyú, ndi dhu ràdè nyǎbhu nyámbe sedzà àbhù dđ fùkù nzínziku ð. ¹⁵ Yàrí bhàruwà ð ngùkpà ngari ð, ma mándí dhu fùkù obi nyú nà, ndínì nyǐ nabhù tí nyǐrè yà angyi ka kúdhe fùkù dhu. Ma mǎrà kònzì rǒ ndi dhu bhěyi, ma mǎbàná Kàgàwà bhà ídzinga, ¹⁶ mí'ì Yēsù Krístò bhà kasutále tí ìnzì ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dò rò. Ma marí kùhanì tó kasu ònzì, múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù, ndínì ma mitè tí ìnzì ní Pbàyàhúdí Kàgàwà tò perè tí. Kàgàwà ràdù ndi perè àkò iwà ìlìlǎ-Alafí ú'ò ka rìlǎ nyìkpóna ð dhu-okú dò rò. ¹⁷ Yà Yēsù Krístò mànà mǎ múngbò mǎ nidhunǐ, ma mí'ì inè milè ma Kàgàwà tò ma mónzina kasu-okú dò rò. ¹⁸ Obhó tí, ma mí nzi momvù misè vurò dhu, ìnzá ní yà Krístò ónzì otùdu ð dhu kèlè ma mǔvò rò. Kǒnzì ndi dhu, ndínì ìnzì ní Pbàyàhúdí nùugèrè tí ì 'ífù Kàgàwà. Ndirò kǒnzì ka yà ndì ndábhù múnò dhu mà, ndì ndábhù mǔnzì dhu mànà-otù ð. ¹⁹ Kǒnzì ka átò yà ndì ndábhù mǔnzì Kàgàwà bhà ìlìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ ize mà yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ð dhu mànà tó ádrùngbǎnga tó obi-otù ð. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma múnò Krístò bhà Ídzi Màkùrù kóró ngari ònǎ, ròpè

^e 15.9 2Sà 22.50 ; Zàb 18.50 ^f 15.10 Tòr 32.43 ^g 15.11 Zàb 117.1 ^h 15.12 Yēsè bhà mùdzukuru tí ka kánzina iró ale ní Krístò. ⁱ 15.12 Ìsa 11.10

ndi Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ràrà àhu Ìlirikò' tó mùlengù ò. ²⁰Ndirò, atdí ma mí' nà irèta ní' múnò Krístò bhà Ídzi Màkürù yà inzà ndi màkürù apèna ndiri òyá kóró ngari ònã. Ma mazè múnzi ka ndi dhu bhëyi, inzí ma múnò tí Ídzi Màkürù yà iwà ngätsi ale náapè ndünò ka òyá ngari ò, ²¹àdhàdhì yà ìlìlã Andítá ò ka kändí ka dhu bhëyi. † Andítá rí dhu òvo *Màsiyà-okú dò rò 'àti :

«Kàkà inzà ka kapèna kàbhà màkürù òvo fíyò ale, náalaya ka. Kàkà inzà ka kapèna kàwě fíyò ale ní i kädüya dòya àlu^k. »

**Polò rōte Yèrùsàlemà mà, Rómà mà,
Spàniyà màna ò ndi ndàrà ní abhi dō dhu**

²²Ídzi Màkürù ùnò ma mí yà inzà apèna kìri ale tò dhu ní ndi tsèdu nútò ibí-gùna nyú inzí marà àhu àwú fùrábvù. ²³Obhó tí ibí atò nyú ò, ma mfí dhu-atdyú nà atdíð marà nyändà. Ní kòmbí, ma mí mbã ma múnzina tdítdò yàrí mùlengù ò kasu nà. ²⁴Ní Spàniyà tó pbìri ò ma mára rò ma múda fùrábvùnã ònã kàsümü ò, ma mùni wà dhu ma ràrí ngbòkù àla àlà. Ndirò, iwà idhèdu ìka ndi yà atdíkpá àlě kòkò nyí màna ídò kàsümü tí dhu-dzidò rórò, ma mòzè nyònzì dzùnàdu ányì ma mára ní pbàkà abhi ò. ²⁵Pbétù kòmbí, ma mí pé àrà mùdzùnà nà angyi Yèrùsàlemà tó kigò ò rí' Kàgàwà bhà ale tò. ²⁶Obhó tí, dhu ófò Màkèdòniyà mà Àkayà' màna tó pbìri ò Kàgàwà bhà ale-nyìkpó, rùndu malì-tsù, ndíní ì onzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ò rí' ale nzínzì ò rí' nàkùtále dzùnà ní. ²⁷Obhó tí, abádhí ònzì ndi dhu ì nyú ì òzè ka dhu bhëyi. Pbétù dhu àkànà wà atdíð abádhí rònzi ì nàkù tó Pbàyàhúdì dzùnà. Obhó tí, dhu apé ì' ì inzí ní Pbàyàhúdì nábà yà Pbàyàhúdì tò Kàgàwà udhé ale-afí tó asota átò dhu tí, ní dhu àkànà wà ì inzí ní Pbàyàhúdì ròwù Pbàyàhúdì dzùnà ònzì rō átò foyá rí' dhu-tsí ní. ²⁸Ní, ndi kasu ìtò ma mí, madù wò ndi tsèna ka kùndu malì àbhu abádhí-fó kóró ale-ònzí rò rò, ma múda fùrábvùnã yà Spàniyà tó pbìri ò ma mára ní pbàkà abhi ò. ²⁹Ima nyú ma mùni wà dhu, fùrábvù ma mára àhu ònã kàsümü ò, ma ràràrà ábhò asota nyú nà fùkù Krístò inã rò.

³⁰Àbanìnzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí àlě tó Ádrungbàle Yèsù Krístò-okú dò rò, ndirò yà Kàgàwà bhà ìlìlã-Alafí náarìbhona àlě ròzè àlě ní àzè-okú dò rò, kùngbò àlě atdíkpá itsòta ò, àlě rìtsò àlě atdíð Kàgàwà rō dùdú. ³¹Nyìtsò nyí dùdú, ndíní inzí nzère dhu náabá tí ima kàkà Yùdeyà tó pbìri ò arí' inzà Yèsù ná'ù ale inã rò. Ndirò nyìtsò nyí dùdú, ndíní Kàgàwà bhà ale náakò tí yà ma mára nà Yèrùsàlemà tó kigò ò mùdzùnà mbëyi. ³²Ndirò ndi dhu bhëyi Kàgàwà òzè ka rí' ní, ma mírà àhu àhù bvùkù

^j 15.19 Ìlirikò ní' Màkèdòniyà tó pbìri tí ì' kyèròkyèrò atdí mùlengù. ^k 15.21 Ìsa 52.15 ^l 15.26 Pbarómá tò ndi ní bhàruwà àndí ònã kàsümü ò, Polò ì' Kòritò tó kigò ò Àkayà tó pbìri ò.

dhèdhe ð, madù maso ake nzínziku ð. ³³Nírò Kàgàwà, yà màràngà ìbho arí àlě tò ale, nàkà ndì'ì atdíkpá nyí mànà kóró. Àmìnà !

Pòlò rí Rómà tó kigò ð arí'ì Kàgàwà bhà ale nóvi dhu

16 ¹Ma mòzè mitè a'uta ð àlě t'áwènà, Fòyibè fùkù. Íyàdhiyà arí kasu dzùnà ònzi Kèkùreyà tó kigò ð *kànisa ð. ²Ní fùrábvù kà ràrà àhu rò, nyí nyàkà nyàkò íyàdhiyà àlě tó Ádrùngbàle-òvò rò, àdhàdhi Kàgàwà bhà ale àkànà ì rònzi ka dhu bhèyi. Nyí nyàkà nyònzì kà dzùnà kà rí atdyúna òho fukú kóró dhu ní. Obhó tí, íyàdhiyà ònzi àbhò ale nyú dzùnà. Ndirò kònzì dzùnàdu nyú mà átò.

³Òvi nyòvi Pèrèsílà mà pbìndà kpatsibhàle Àkilà nà^m. Abádhí ní yà atdíkpá mà marí Yèsù Krístò bhà kasu ònzi mànà ale. ⁴Abádhí átsù mbèmbè 'ùve pbàkà ípìrònga àpà ì í 'ìgù rò. Ní ma màdu òtsò abádhí tò. Ndirò, ìnzì ní ima kèlě ndi atdíró ma màdu òtsò abádhí tò, pbètù ìnzì ní Pbàyàhúdì tó pbìrì ð kóró kànísá nádu òtsò átò abádhí tò. ⁵Òvi nyòvi yà abádhí mà t'ídzá arí 'ùndù kànisa átò. Òvi nyòvi yà atdíð ð ma mójè Pàyinatò. Ábadhi ní ndi wemberè tí Krístò na'u Àziyà tó pbìrì ð bhà nzínzi ð ale. ⁶Òvi nyòvi Màriyà yà atdíð aránà afína ìtu rò fùkú dhu ní ale. ⁷Òvi nyòvi Àndèrènikò mà Yùniyà nà. Abádhí ní fàkà pbìrì ð bhà, yà atdíkpá ka kusó mà mànà imbi ð. Abádhí ní *uvitatále yà atdíð ka kárfì ìfùna, ndirò abádhí ní angyinà rò Krístò ná'ù rùdú ale.

⁸Òvi nyòvi Àpùliyatò, yà atdíð ma mójè Ádrùngbàle-nyùtsi ale. ⁹Òvi nyòvi Rùbanù, Krístò bhà kasu ònzi mà marí nà òdhìkà. Ndirò, òvi nyòvi Sitakì, yà atdíð ma mójè ale. ¹⁰Òvi nyòvi Àpelè, yà Krístò-nyùtsi pbìndà a'uta tó obhóna nitè kpanba ale. Òvi nyòvi Àristòbulò bhà idzá aróko ale. ¹¹Òvi nyòvi Yèrèdìyò, fàkà pbìrì ð ale. Òvi nyòvi Ádrùngbàle Yèsù ná'ù ale, kàkà Nàrkisò bhà idzá aróko. ¹²Òvi nyòvi Tìrifènà mà Tìrifòsà mànà, yà atdíð Ádrùngbàle bhà dhu arí affiya àtdù vèbhàle. Òvi nyòvi yà atdíð ma mójè Persi átò, yà atdíð Ádrùngbàle bhà dhu arí afína àtdù tsibhàle. ¹³Òvi nyòvi Rufù, yà Ádrùngbàle ópì fìndà ale. Ndirò òvi nyòvi kà-tsàná yà ma maròzùna átò íyàdu bhèyi ale. ¹⁴Òvi nyòvi Àsikritò mà, Fùlegò mà, Hérmè mà, Pàtròbà mà, Érmà mà, yà atdíkpá abádhí arí'ì mànà òdhiyà mànà. ¹⁵Òvi nyòvi Filòlògò mà Yùliyà nà, nyàdù Nèrewù mà òvi awènà mànà. Ndirò òvi nyòvi Òlipà mà yà ì arí'ì mànà atdíkpá Kàgàwà bhà kóró ale mànà. ¹⁶Òvi nyòvi nyí mbèyi nzínziku ð, nyàtsè nyí àdhàdhi òdhi arònzina dhu bhèyi. Krístò bhà kànísá kóró nóvi nyí.

Kà riku dòná rò ní, Pòlò rí sedzà àbhù Rómà ð pbàkrístò tò dhu

¹⁷Àbanìnzò, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyàndà nga mbèyi kàkà ìndrù-ònga àpà arí 'ùndò ale nà. Í ale ní kàkà ngùkpà ale àbhù rádù rùvò ídzi otu

^m 16.3 Kas 18.1-3

ǎ rò, 'àdù àmbe yà fùkù ka kúdhe dhu àgò dǎ ale. Ní nyí nyàkǎ nyùtù nyí, nyòkò itse abádhí rǎ rò. ¹⁸Obhó tí, i dhu bhèyi ale-tidò náarí kàsùna ònzi ní nzí àlě tó Ádrùngbǎle Krístò, pbétù abádhí arí kàsùna ònzi dhu ní òya kèlě. Ndirò, abádhí arádù kǎkǎ isísó afiya nà ale nútra òvòvù ndirò utrátá tó òtèya nǎ. ¹⁹Nyí nàndà dhu nǎ, kóró ale úni wà ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyarí Ádrùngbǎle ifù dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, idhèdu ìka ndì atdíidǎ okúku dò rò. Pbétù, ma mòzè nyí dhu-ǎnga t'òvòtatále tí ídzìnga t'ònzita-otù ǎ. Ndirò nyí nyàkǎ nyòkò ìlilǎ ale tí, nyíndà nyí nzére dhu rǎ rò. ²⁰Ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu rò, Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arí ale, rí pǎmvo Sitanì-òbì ito, ndàbhù nyòbè dóna pǎku-tsítsíró inzà òtrò idhò ǎ.

Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga nǎkǎ ndì nyí atdíkpá nyí mànà !

²¹Tìmhòtewè, kasu tó òdhidu nóvì nyí. Ndirò fàkǎ pbìrì ǎ bhà : Lùkiyò, Yàsónà, Sòsipátrò mànà nóvì nyí átò.

²²Yàrí bhàrwà Pòlò ávi rándí fùkù ní ima, Tèrtiyò. Ní ma mòvì nyí yà àlě nùngbò Ádrùngbǎle-òvò rǎ.

²³Gǎyò, yà ima, Pòlò nakò pbì idzá ndirò yà kànisa ǎ kóró ale nǎkǎ arí ròngò 'ùndu pbì idzá ale, nóvì nyí. Àlě t'adòna Kwartò mà, Rǎstò yà kigò ǎ malì òdò arí ale mànà nóvì nyí.

[²⁴Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga nǎkǎ ndì nyí nà kóró. Àmìnà.]

Atdírò tí Kàgàwà àkǎ ilèta nà dhu

²⁵Kàgàwà àkǎ ilèta nà ! Àbadhi rí ìnè òbì nà ndàbhù nyí nyíkò pòtsó a'uta ǎ yà ma maròvona ìndrù tó Yèsù Krístò bhà Ídzì Mǎkùrù-otù ǎ. Ndi Mǎkùrù-otù ǎ, Kàgàwà ábhù kuni yà mùhàngú ò rò okónà órù ò dhu. ²⁶Ní kòmbí, àdhàdhì Àbadhi, yà dhòdhóhóngà nà arádi ale núuyá dhu bhèyi, mà mòvò yà pbànábí andí Krístò-okú dò rò dhu, ndíní kóró pbìrì ǎ ale náa'u tí ka, 'àdù kifù.

²⁷Nírò Kàgàwà, yà atdíró tí arí dhu-ǎnga t'òvòtatále tí ale, nǎkǎ ilèta nà dhòdhóhónganà Yèsù Krístò-otù ǎ kǎnzì dhu-okú dò rò ! Àmìnà.